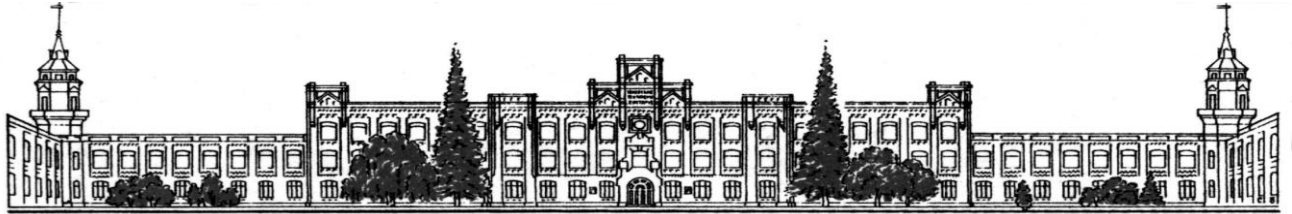

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»
Кафедра міжнародної економіки

Скоробогатова Н. Є.

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ

ПРАКТИКУМ

Київ
КПІ ім. Ігоря Сікорського
2026

Рецензент: Гук О. В., доцент, кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту підприємств, КПІ ім. Ігоря Сікорського

Відповідальний редактор: Войтко С. В., доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри міжнародної економіки, КПІ ім. Ігоря Сікорського

*Гриф надано Методичною радою КПІ ім. Ігоря Сікорського
(протокол № 7 від 08.05.2026 р.)
за поданням Вченої ради факультету менеджменту та маркетингу
(протокол № 9 від 04.05.2026 р.)*

Електронне мережне навчальне видання

Скоробогатова Наталя Євгенівна, канд. екон. наук, доцент

**Міжнародні стандарти обліку та звітності:
ПРАКТИКУМ**

Скоробогатова, Н. Є. Міжнародні стандарти обліку та звітності: практикум: навчальний посібник для здобувачів ступеня бакалавра [Електронний ресурс] / Скоробогатова Н. Є. ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського. – 2026. – 127 с. – Назва з екрана.

У виданні наведена тематична структура дисципліни, надані вказівки до проведення практичних занять, питання, для контролю знань здобувачів. Окрема увага зосереджена на прикладах розв'язання завдань та завданнях для самостійного вирішення для закріплення знань.

Видання призначене для здобувачів ступеня бакалавра, що навчаються за спеціальністю С1 Економіка та міжнародні економічні відносини в КПІ ім. Ігоря Сікорського та інших закладів вищої освіти.

Зміст

Вступ	4
Тематична структура дисципліни	6
Методичні вказівки до проведення практичних занять	8
Практичні заняття 1 – 2. Тема 1. Сутність Міжнародних стандартів фінансової звітності та процедура їх впровадження	10
Практичні заняття 3 – 4. Тема 2. Склад та структура фінансових звітів	20
Практичні заняття 5 – 6. Тема 3. Облік необоротних активів	31
Практичні заняття 7 – 8. Тема 4. Облік запасів	41
Практичні заняття 9 – 10. Тема 5. Облік грошових коштів та дебіторської заборгованості	52
Практичні заняття 11 – 12. Тема 6. Облік фінансових вкладень та консолідована звітність	65
Практичні заняття 13 – 14. Тема 7. Розрахунки з персоналом	76
Практичні заняття 15 – 16. Тема 8. Облік зобов'язань	88
Практичні заняття 17 – 18. Тема 9. Облік капіталу та розподілу прибутків	99
Список використаних джерел	111
Додатки	113

ВСТУП

Глобалізація економіки та євроінтеграційний курс України зумовлюють зростаючу потребу у фахівцях, які вільно володіють міжнародними стандартами обліку та звітності, адже дедалі більше вітчизняних підприємств зобов'язані складати фінансову звітність за вимогами МСФЗ. Уніфікація облікових підходів на основі МСФЗ забезпечує прозорість і зіставність фінансової інформації для інвесторів, кредиторів та партнерів з різних країн, що робить її володіння ключовою компетентністю сучасного фахівця з економіки та обліку.

Метою навчальної дисципліни «Міжнародні стандарти обліку та звітності» є формування у студентів комплексного розуміння методології бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності відповідно до вимог міжнародних стандартів, розвиток здатності аналізувати господарські операції підприємств різних форм власності та приймати обґрунтовані облікові рішення в умовах міжнародного економічного середовища. Досягнення цієї мети передбачає опанування студентами як теоретичних засад концептуальної основи МСФЗ, так і практичних навичок відображення в обліку активів, зобов'язань, капіталу, доходів і витрат, а також складання та інтерпретації основних форм фінансової звітності згідно з міжнародними стандартами.

Практичні заняття з дисципліни «Міжнародні стандарти обліку та звітності» є невід'ємною складовою підготовки фахівців спеціальності 051 «Економіка» (спеціалізація «Міжнародна економіка») і спрямовані на закріплення теоретичних знань, отриманих на лекціях, шляхом їх застосування у вирішенні конкретних практичних завдань.

Опанування практичної частини курсу дозволяє студентам сформувати стійкі навички роботи з міжнародними стандартами бухгалтерського обліку та фінансової звітності, навчитися самостійно аналізувати господарські

ситуації та приймати обґрунтовані облікові рішення в умовах реальної ділової практики.

У процесі практичних занять студенти набувають умінь:

- ідентифікувати типи облікових систем та визначати їх ключові відмінності у контексті міжнародної економічної діяльності;
- застосовувати концептуальну основу МСФЗ при вирішенні облікових завдань;
- відображати господарські операції підприємства в обліку відповідно до вимог МСБО та МСФЗ;
- здійснювати облік активів, зобов'язань і капіталу з дотриманням норм міжнародних стандартів;
- складати та аналізувати основні форми фінансової звітності підприємства за міжнародними стандартами;
- опрацьовувати питання консолідованої звітності та обліку об'єднань підприємств;
- відображати в обліку фінансові інвестиції з урахуванням вимог відповідних стандартів;
- розраховувати та відображати розподіл прибутку підприємств різних організаційно-правових форм.

Кожне практичне заняття охоплює одну тематичну тему курсу, містить практичні задачі та вправи, а також перелік рекомендованих джерел для самостійного поглибленого вивчення матеріалу. Інформація, представлена у навчальному посібнику, сприятиме закріпленню теоретичних знань з дисципліни та опануванню практичних навичок.

ТЕМАТИЧНА СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назва теми практичного заняття та перелік основних питань
1-2	Сутність Міжнародних стандартів фінансової звітності та процедура їх впровадження. Стандарти бухгалтерського обліку. Процес розробки міжнародних стандартів. Концептуальна основа фінансової звітності
3-4	Склад та структура фінансових звітів. Склад, призначення і загальні вимоги до фінансової звітності, відповідно до МСФЗ. Зміст та методика складання основних форм фінансової звітності. Методика аналізу фінансового стану підприємства на базі звітності
5-6	Облік необоротних активів. Склад, класифікація і оцінка необоротних активів за МСБО. Облік надходження і вибуття основних засобів. Методи розрахунку і облік амортизації основних засобів. Облік природних ресурсів. Облік нематеріальних активів
7-8	Облік запасів. Поняття та склад запасів відповідно до МСБО. Системи обліку запасів у світовій практиці. Методи оцінки запасів, їх порівняльна характеристика і вплив на фінансові результати. Відображення запасів у фінансовій звітності за міжнародними стандартами
9-10	Облік грошових коштів та дебіторської заборгованості. Склад грошових коштів, характеристика рахунків для їх обліку. Облік операцій з грошовими коштами, створення і використання фонду дрібних сум. Облік короткострокових фінансових інвестицій. Класифікація та оцінка дебіторської заборгованості. Облік рахунків до одержання. Облік наданих знижок та повернення товарів. Облік

	сумнівної дебіторської заборгованості.
11-	Облік фінансових вкладень та консолідована звітність.
12	Види фінансових вкладень, методика їх оцінки за міжнародними стандартами. Облік довгострокових інвестицій у боргові зобов'язання. Облік довгострокових інвестицій у акції. Методика складання консолідованої фінансової звітності
13-	Облік розрахунків з персоналом.
14	Види виплат працівникам. Особливості нарахування та обліку короткострокових виплат працівникам. Програми участі у прибутку та преміювання. Виплати після закінчення трудової діяльності
15-	Облік зобов'язань.
16	Поняття, класифікація та оцінка зобов'язань. Облік заборгованості по рахунках постачальників. Облік інших короткострокових зобов'язань. Облік зобов'язань по векселях виданих. Облік довгострокових облігацій. Облік довгострокових орендних зобов'язань
17-	Облік капіталу та розподілу прибутків.
18	Економічна сутність та класифікація власного капіталу. Облік капіталу одноосібного власника. Облік власного капіталу і розподіл прибутку в товариствах. Облік формування і розподіл прибутку в корпораціях. Облік податку на прибуток та розподілу прибутків корпорації.

Методичні вказівки до проведення практичних занять

Метою практичних занять з дисципліни «Міжнародні стандарти обліку та звітності» є закріплення теоретичних знань студентів шляхом їх практичного застосування при вирішенні конкретних облікових завдань, формування стійких навичок відображення господарських операцій відповідно до вимог МСБО та МСФЗ, а також розвиток здатності самостійно складати та аналізувати фінансову звітність підприємств в умовах міжнародної економічної діяльності. Набуття студентами теоретичних знань та практичних навичок здійснюється, відповідно до передбачених навчальним планом форм організації навчання.

Під час практичних занять відбувається систематизація та закріплення теоретичного матеріалу, а також набуття практичних вмінь шляхом розв'язування задач, проблемних ситуацій, презентацій, вирішення тестових завдань.

Методика опанування дисципліни базується на поєднанні системного вивчення теоретичного матеріалу лекцій, опрацювання відповідної нормативно-правової бази, виконання завдань на практичних заняттях, виконання контрольних робіт, а також самостійного опрацювання студентами матеріалу з використанням основних та додаткових джерел інформації, рекомендованих у силабусі.

Під час вивчення дисципліни основна увага зосереджується на теоретичних аспектах побудови системи бухгалтерського обліку на підприємствах, а також практичних аспектах щодо обліку окремих об'єктів активів, капіталу та зобов'язань підприємства, застосуванні облікових процедур та методів, визначенні результируючих показників на основі складеної фінансової звітності, аудиту, аналізі отриманих результатів та наданні пропозицій. Під час опанування теоретичного матеріалу закладаються основи розуміння студентами сутності об'єктів обліку та облікових процедур, методології бухгалтерського обліку та аудиту, аналізу

отриманих результатів, можливості використання даних обліку для моніторингу доходів та витрат підприємства, фінансових результатів, розробки управлінських рішень. Список рекомендованої літератури та додаткові інформаційні джерела, необхідні для опанування матеріалу, наведені до теми кожного практичного заняття.

На практичних заняттях студенти розв'язують розрахункові задачі, аналітичні завдання, відповідають на тестові завдання та опрацьовують матеріал лекційних занять. З метою підвищення рівня засвоєння теоретичного матеріалу здійснюються експрес-опитування, тестування, дискусійне обговорення проблемних ситуацій, доповідаються аналітичні огляди.

Оцінка успішності студентів з дисципліни «Міжнародні стандарти обліку та звітності» здійснюється, відповідно до рейтингової системи за 100-бальною шкалою, з урахуванням різних видів робіт: вирішення задач та тестових завдань, опитування на практичних заняттях, виконання аналітичних завдань.

Підсумковий контроль відбувається у формі заліку. Протягом навчального семестру поточне, атестаційне та підсумкове оцінювання здійснюється для діагностики рівня набутих студентами знань та вмінь, а також формування необхідних компетентностей.

Практичні заняття № 1-2

Тема 1. СУТНІСТЬ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ТА ПРОЦЕДУРА ЇХ ВПРОВАДЖЕННЯ

- 1.1. Стандарти бухгалтерського обліку
- 1.2. Процес розробки міжнародних стандартів
- 1.3. Концептуальна основа фінансової звітності

Рекомендована література:

1. Міністерство фінансів України. (2024). Запровадження міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні. <https://mof.gov.ua/uk/zaprovadzhennja-mizhnarodnih-standartiv-finansovoi-zvitnosti>
2. Міністерство фінансів України. (2024). Переклад міжнародних стандартів фінансової звітності 2024 року. <https://mof.gov.ua/uk/arhiv-perekladiv>
3. Сас, Л., Баланюк, І., Шеленко, Д., Василюк, М., Матковський, П., & Гнатишин, Л. (2023). Міжнародні стандарти фінансової звітності в обліковій системі України. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики, 1(48), 78–90. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.48.2023.3952>
4. Скоробогатова, Н. Є. (2022). Облік у зарубіжних країнах: навчальний посібник. КПІ ім. Ігоря Сікорського. <https://ela.kpi.ua/items/e620e9e0-fe3d-4e34-9e08-865ee507bfbf>
5. Танасієва, М. М., Ковальчук, Т. М. (2023). Міжнародні стандарти фінансової звітності: навчальний посібник. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/7007/Tanasiyeva_2023_Change1.pdf
6. Фоміна, О. В., Семенова, С. М., Ромашко, О. М., Августова, О. О., Головіна, Д. В., Прокопова, О. М., Шушакова, І. К. (2023). Облік і фінансова звітність за міжнародними стандартами: навчальний

посібник (О. В. Фоміна, Ред.). Державний торговельно-економічний університет. <https://ur.knute.edu.ua/bitstreams/18aaf115-140f-4cb3-a0a8-93b9925f059a/download>

7. IFRS Foundation. (2024). Issued standards — list of standards. <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/>
8. International Accounting Standards Board. (2019). Conceptual Framework for Financial Reporting. IFRS Foundation. <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/publications/pdf-standards/english/2024/issued/part-a/conceptual-framework-for-financial-reporting.pdf?bypass=on>
9. Weygandt, J. J., Kimmel, P. D., & Kieso, D. E. (2018). Financial accounting with International Financial Reporting Standards (4th ed.). Wiley. <https://archive.org/details/financial-accounting-with-international-financial-reporting-standards>

Завдання для розв'язання

Задача 1. Бухгалтер-стажер зробив наступні бухгалтерські записи за операціями, що відбулися у поточному періоді:

1. Компанія придбала канцелярський набір вартістю \$15:

Дт «Офісне обладнання» \$15,00

Кт «Рахунки до сплати» \$15,00

2. Запаси товарів на складі собівартістю \$10000 мають ринкову вартість \$12000:

Дт «Товарні запаси» \$2000,00

Кт «Дохід від переоцінки товарних запасів» \$2000,00

3. Меблі придбано на розпродажі від ліквідації іншої компанії за \$40000, справедлива вартість яких \$50000:

Дт «Основні засоби» \$50000,00

Кт «Грошові кошти» \$40000,00

Кт «Прибутки від придбання основних засобів» \$10000,00

Завдання:

Необхідно визначити принципи (вимоги) бухгалтерського обліку, які були порушені, та розрахувати суму, на яку було завищено або занижено прибуток підприємства.

Задача 2. 31.12.2025р. компанія «А» заповнила бланки звітності Баланс та Звіт про прибутки та збитки, не зробивши всі корегуючі записи. У Звіті про прибутки та збитки відображено чистий прибуток у розмірі \$30000. У Балансі загальна сума активів становила \$100000, зобов'язань - \$60000, акціонерного капіталу - \$40000.

Інформація про пропущені корегуючі записи:

1. Не нарахована амортизація обладнання в сумі \$5000.
2. Не виплачена та не відображена в бухгалтерському обліку заробітна плата в розмірі \$3000, нарахована за останні два робочих дні грудня (виплата даної суми відбудеться у січні).
3. 01 грудня 2025р. була сплачена авансом орендна плата за три місяці в сумі \$4500, проте не включено до складу «Витрати на оренду» суму орендної плати за грудень.

Завдання:

Необхідно заповнити таблицю для корегування даних, відображених у фінансовій звітності компанії «А» (суми, які необхідно відняти, позначте у дужках):

<i>Показник</i>	<i>Чистий прибуток</i>	<i>Сума активів</i>	<i>Сума зобов'язань</i>	<i>Акціонерний капітал</i>
Невірно відображене сальдо	\$30000	\$100000	\$60000	\$40000
Суми, не відображені в обліку:				
Амортизація				
Оплата праці				
Орендна плата				
Скореговане сальдо				

Задача 3. Дані, необхідні для здійснення коригуючих записів компанії

«В» станом на 31.12.2025р.:

1. Відпрацьовані доходи в сумі \$100000, за які раніше отримано аванс
2. Нарахована та не виплачена заробітна плата в сумі \$36000
3. Використані матеріали на виробничі потреби на суму \$2100
5. Надано послуги замовникам в сумі \$64000, за які ще не виставлено рахунки
6. Нараховані відсотки за векселем виданим в сумі \$760
7. Надійшов рахунок за комунальні послуги – \$1900, який ще не оплачено

Завдання:

1. Для кожного з вищенаведених пунктів необхідно виконати наступні завдання:
 - зазначити вид корегування (витрати майбутніх періодів; невідпрацьовані доходи; нараховані доходи; нараховані витрати);
 - написати кореспонденцію рахунків;
 - обчислити загальну суму корегувань активів, зобов'язань, капіталу, чистого прибутку.
2. Необхідно визначити суму чистого прибутку після корегувань, якщо чистий прибуток до корегувань складав \$7000.

Тести

1. Яка організація є головним розробником Міжнародних стандартів фінансової звітності?
 - А) Світовий банк
 - Б) Рада з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (IASB)
 - В) Міжнародний валютний фонд
 - Г) Організація економічного співробітництва та розвитку
2. Що є основною метою Міжнародних стандартів фінансової звітності?
 - А) Мінімізація сплати податків підприємствами

- Б) Забезпечення порівнянності та прозорості фінансової звітності у міжнародному масштабі
- В) Регулювання діяльності центральних банків
- Г) Стандартизація управлінського обліку

3. Яка різниця між МСФЗ (IFRS) та МСБО (IAS)?

- А) Це абсолютно різні, не пов'язані між собою системи
- Б) IAS — стандарти, розроблені попередником IASB (IASC), а IFRS — стандарти, прийняті безпосередньо IASB
- В) IAS застосовуються лише у США, IFRS — у Європі
- Г) МСБО стосується лише малого бізнесу

4. Яке твердження щодо застосування МСФЗ є правильним?

- А) МСФЗ є обов'язковими для всіх підприємств світу без винятку
- Б) МСФЗ застосовуються лише банківськими установами
- В) Кожна країна самостійно вирішує, чи впроваджувати МСФЗ, та визначає коло суб'єктів їх застосування
- Г) МСФЗ не поширюються на публічні акціонерні товариства

5. Що таке МСФЗ для малих та середніх підприємств?

- А) Спрощена версія повних МСФЗ, розроблена для підприємств без публічної підзвітності
- Б) Окремий стандарт, що регулює виключно оподаткування МСП
- В) Набір правил управлінського обліку для малого бізнесу
- Г) Стандарт, обов'язковий лише для підприємств ЄС

6. Який орган безпосередньо розробляє та затверджує МСФЗ?

- А) Рада з фінансових стандартів США (FASB)
- Б) Рада з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (IASB)
- В) Комітет ООН з торгівлі та розвитку (UNCTAD)

Г) Міжнародна федерація бухгалтерів (IFAC)

7. Який документ публікується на початковому етапі розробки нового стандарту для збору громадських коментарів?

А) Остаточний стандарт (Final Standard)

Б) Дискусійний документ (Discussion Paper) або Проект для обговорення (Exposure Draft)

В) Концептуальна основа (Conceptual Framework)

Г) Річний звіт IASB

8. Скільки часу зазвичай відводиться зацікавленим сторонам для надання коментарів до Проекту для обговорення (Exposure Draft)?

А) 7 днів

Б) Не менше 120 днів

В) Від 30 до 60 днів

Г) Рівно один рік

9. Що таке «due process» у контексті розробки МСФЗ?

А) Судова процедура оскарження стандартів

Б) Процедура прийняття стандартів без публічного обговорення

В) Відкритий та прозорий процес розробки стандартів із залученням широкого кола зацікавлених сторін

Г) Внутрішній аудит діяльності IASB

10. Яка структура здійснює нагляд за діяльністю IASB?

А) Рада Євросоюзу

Б) Фонд Міжнародних стандартів фінансової звітності (IFRS Foundation)

В) Міжнародний суд справедливості

Г) Світова організація торгівлі

11. Що відбувається після завершення публічного обговорення Проекту для обговорення?

- А) Стандарт набуває чинності автоматично
- Б) IASB аналізує отримані коментарі, вносить зміни до проекту та затверджує остаточний стандарт
- В) Проект передається до ООН для ратифікації
- Г) Проект скасовується і розробляється заново

12. Яка основна функція Концептуальної основи фінансової звітності МСФЗ?

- А) Замінює конкретні стандарти МСФЗ у разі їх відсутності
- Б) Встановлює концепції, на яких ґрунтується підготовка фінансової звітності, та допомагає IASB розробляти нові стандарти
- В) Є обов'язковим документом для всіх бухгалтерів світу
- Г) Визначає розміри штрафів за порушення стандартів

13. Які дві фундаментальні якісні характеристики фінансової інформації визначені в Концептуальній основі МСФЗ?

- А) Точність та своєчасність
- Б) Доречність та достовірне подання
- В) Зрозумілість та зіставність
- Г) Суттєвість та обачність

14. Що розуміється під «достовірним поданням» фінансової інформації згідно з Концептуальною основою?

- А) Інформація подається лише у грошовому вимірнику
- Б) Інформація є повною, нейтральною та не містить суттєвих помилок
- В) Звітність підписана незалежним аудитором
- Г) Дані відповідають вимогам податкового законодавства

15. Які елементи фінансової звітності пов'язані з фінансовим станом

підприємства?

- А) Доходи, витрати та прибуток
- Б) Активи, зобов'язання та власний капітал
- В) Грошові потоки та дивіденди
- Г) Виручка, собівартість та амортизація

16. Яка концепція є основою визнання активів і зобов'язань згідно з Концептуальною основою МСФЗ (редакція 2018 року)?

- А) Концепція реалізації
- Б) Концепція контролю над економічними ресурсами та наявності зобов'язань
- В) Концепція обачності
- Г) Концепція нарахування

17. Що таке «припущення про безперервність діяльності» у контексті МСФЗ?

- А) Підприємство планує ліквідуватися протягом наступного року
- Б) Підприємство складає звітність, припускаючи, що воно продовжуватиме діяльність у передбачуваному майбутньому
- В) Усі активи підприємства оцінюються за ліквідаційною вартістю
- Г) Підприємство зобов'язане публікувати звітність щокварталу

18. Яка підсилювальна якісна характеристика фінансової інформації означає можливість перевірки даних незалежними спостерігачами?

- А) Зрозумілість
- Б) Своєчасність
- В) Можливість перевірки (верифікованість)
- Г) Зіставність

19. Згідно з Концептуальною основою МСФЗ, що є метою фінансової звітності загального призначення?

- А) Надання інформації для розрахунку податкових зобов'язань
- Б) Надання фінансової інформації, корисної для наявних та потенційних інвесторів, позикодавців та інших кредиторів для прийняття рішень
- В) Задоволення потреб виключно внутрішніх користувачів (керівництва)
- Г) Контроль за дотриманням трудового законодавства

20. Який принцип обліку передбачає визнання доходів і витрат у тому періоді, до якого вони відносяться, незалежно від руху грошових коштів?

- А) Принцип безперервності
- Б) Принцип нарахування
- В) Принцип обачності
- Г) Принцип історичної собівартості

Контрольні питання

1. Поясніть, чому виникла необхідність створення єдиних міжнародних стандартів фінансової звітності. Які проблеми вирішують МСФЗ в умовах глобалізації економіки?
2. Охарактеризуйте основні відмінності між підходом, що базується на принципах (principles-based), який використовується в МСФЗ, та підходом, що базується на правилах (rules-based), характерним для стандартів США (US GAAP). Які переваги та недоліки кожного підходу?
3. Визначте коло підприємств, які в Україні зобов'язані застосовувати МСФЗ. Обґрунтуйте, чому саме ці категорії суб'єктів господарювання підпадають під обов'язкове застосування міжнародних стандартів.
4. Поясніть різницю між поняттями МСБО (IAS) та МСФЗ (IFRS). Чому обидві групи стандартів досі існують паралельно і застосовуються одночасно?
5. Що таке МСФЗ для малих та середніх підприємств (МСФЗ для МСП)? У чому полягають основні спрощення порівняно з повними МСФЗ і для

- яких підприємств він призначений?
6. Опишіть основні етапи процесу розробки нового стандарту МСФЗ. Чому цей процес є відкритим і передбачає участь широкого кола зацікавлених сторін?
 7. Яку роль відіграє IFRS Foundation у системі міжнародної стандартизації обліку? Поясніть структуру управління IASB та взаємозв'язок між різними органами цієї організації.
 8. Що таке «Проект для обговорення» (Exposure Draft) і яке його значення у процесі розробки стандарту? Хто має право надавати коментарі до цього документа і яким чином це впливає на остаточний зміст стандарту?
 9. Поясніть роль Комітету з тлумачень МСФЗ (IFRIC). У яких випадках виникає потреба у тлумаченнях стандартів і як вони співвідносяться з основними стандартами МСФЗ?
 10. Охарактеризуйте основні виклики, з якими стикається IASB при розробці стандартів, що мають бути прийнятними для підприємств різних країн із різними правовими, економічними та культурними традиціями.
 11. Розкрийте зміст та призначення Концептуальної основи фінансової звітності МСФЗ. Чому Концептуальна основа не є стандартом і не може замінювати конкретні стандарти МСФЗ?
 12. Охарактеризуйте дві фундаментальні якісні характеристики фінансової інформації — доречність та достовірне подання. Наведіть приклади ситуацій, коли між цими характеристиками може виникати суперечність.
 13. Поясніть зміст концепції «збереження капіталу» у Концептуальній основі МСФЗ. У чому різниця між фінансовою та фізичною концепціями збереження капіталу і яке практичне значення має ця відмінність для складання звітності?
 14. Визначте основних користувачів фінансової звітності загального призначення згідно з Концептуальною основою МСФЗ. Поясніть, чому фінансова звітність орієнтована насамперед на зовнішніх користувачів.
 15. Розкрийте зміст принципу нарахування та принципу безперервності

діяльності. Як ці два принципи впливають на порядок визнання та оцінки статей фінансової звітності? Наведіть конкретні приклади їх застосування на практиці.

Практичні заняття № 3-4

Тема 2. СКЛАД ТА СТРУКТУРА ФІНАНСОВИХ ЗВІТІВ

- 2.1. Склад, призначення і загальні вимоги до фінансової звітності
- 2.2. Зміст та методика складання основних форм фінансової звітності
- 2.3. Методика аналізу фінансового стану підприємства на базі звітності

Рекомендована література:

1. Губачова, О. М., Мельник, С. І. (2012). Облік у зарубіжних країнах: підручник. Центр учбової літератури.
<https://westudents.com.ua/knigi/52-oblk-u-zarubjnih-kranah-gubachova-om-.html>
2. Скоробогатова, Н. Є. (2022). Облік у зарубіжних країнах: навчальний посібник. КПІ ім. Ігоря Сікорського.
<https://ela.kpi.ua/items/e620e9e0-fe3d-4e34-9e08-865ee507bfbd>
3. Танасієва, М. М., Ковальчук, Т. М. (2023). Міжнародні стандарти фінансової звітності: навчальний посібник. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича.
https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/7007/Tanasiyeva_2023_Change1.pdf
4. Фоміна, О. В., Семенова, С. М., Ромашко, О. М., Августова, О. О., Головіна, Д. В., Прокопова, О. М., Шушакова, І. К. (2023). Облік і фінансова звітність за міжнародними стандартами: навчальний посібник (О. В. Фоміна, Ред.). Державний торговельно-економічний університет. <https://ur.knute.edu.ua/bitstreams/18aaf115-140f-4cb3-a0a8-93b9925f059a/download>

5. International Accounting Standards Board. (2023). IAS 7 Statement of Cash Flows. IFRS Foundation. <https://www.iasplus.com/en/standards/ias/ias7>
6. International Accounting Standards Board. (2025). IAS 1 Presentation of Financial Statements. IFRS Foundation. <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/publications/html-standards/english/2025/issued/ias1.html>
7. Weygandt, J. J., Kimmel, P. D., & Kieso, D. E. (2018). Financial accounting with International Financial Reporting Standards (4th ed.). Wiley. <https://archive.org/details/financial-accounting-with-international-financial-reporting-standards>

Завдання для розв'язання

Задача 1. Позначте, яка з наведених статей відноситься до активів, зобов'язань чи капіталу:

<i>Назва статті</i>	<i>Актив, зобов'язання чи капітал</i>
Готівка в касі	
Офісне обладнання	
Кредиторська заборгованість	
Звичайні акції	
Витрати на оплату праці	
Витрати на оренду	
Дебіторська заборгованість	
Нерозподілений прибуток	
Поточні фінансові інвестиції	
Дохід від реалізації послуг	
Векселі до сплати	
Заробітна плата до сплати	
Довгострокові облігації випущені	
Запаси товарів на складі	

Задача 2. Вартість сукупних активів компанії «В» на початок звітного періоду становила \$400000, а сукупних зобов'язань - \$350000.

Необхідно визначити:

1. Суму капіталу на кінець звітного періоду, якщо протягом звітного періоду сукупні активи збільшились на \$10000, а сукупні зобов'язання зменшились на \$20000.

2. Суму сукупних активів на кінець звітного періоду, якщо протягом звітного періоду сукупні зобов'язання збільшились на \$20000, а акціонерний капітал зменшився на \$15000.

3. Суму сукупних зобов'язань на кінець звітного періоду, якщо протягом звітного періоду сукупні активи зменшились на \$2000 та акціонерний капітал зменшився на \$3000.

Задача 3. Необхідно заповнити пропуски у таблиці:

<i>Варіант</i>	<i>Активи</i>	<i>Зобов'язання</i>	<i>Капітал</i>
<i>A</i>	\$950000	?	\$54000
<i>B</i>	\$278000	\$285000	?
<i>C</i>	?	\$43500	\$22500

Задача 4. Необхідно проаналізувати наведені нижче операції та заповнити таблицю, використовуючи + для позначення збільшення відповідної складової та знак – для позначення зменшення складової основного балансового рівняння:

<i>№</i>	<i>Зміст операції</i>	<i>Активи</i>	<i>Зобов'язання</i>	<i>Капітал</i>
1	Надійшла оплата за реалізовану продукцію			
2	Придбано в кредит офісне обладнання			
3	Погашена заборгованість по заробітній платі			
4	Отримані грошові кошти від покупця в погашення заборгованості			
5	Сплачено комунальні послуги за поточний місяць			

6	Сплачена орендна плата авансом			
7	Придбані в кредит матеріали			
8	Оплачена вартість придбаних у п.7 матеріалів			
9	Оголошені дивіденди			
10	Виплачені дивіденди			
11	Сплачено податки до бюджету			
12	Виставлено рахунок замовнику за надані йому послуги			
13	Сплачено з поточного рахунку фірми за особисті потреби її власника			

Задача 5. Скласти багатоступеневий вертикальний Звіт про прибутки та збитки на операційній основі за поданими даними (в тис. \$): дохід від реалізації – 2000; інший операційний дохід – 80; собівартість реалізованої продукції – 500; витрати на збут – 24; інші операційні витрати – 12; адміністративні витрати – 300; фінансові витрати – 110; дохід від асоційованих компаній – 80; надзвичайні витрати – 5.

Ставка податку на прибуток становить 25 %.

Стаття	Сума
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	
Валовий:	
прибуток (збиток)	
Інші операційні доходи	
Адміністративні витрати	
Витрати на збут	
Інші операційні витрати	
Фінансовий результат від операційної діяльності:	
прибуток (збиток)	
Дохід від участі в капіталі	
Інші фінансові доходи	
Інші доходи	

Фінансові витрати	
Втрати від участі в капіталі	
Інші витрати	
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток)	
Витрати (дохід) з податку на прибуток	
Чистий фінансовий результат: прибуток	
збиток	

Задача 6. Скласти вертикальний звіт про прибутки і збитки на елементній основі за поданими даними (в тис. \$): дохід від реалізації - 1300; інший операційний дохід – 110; зміни запасів готової продукції та незавершеного виробництва – (+20); використані матеріали – 300; витрати на персонал – 350; амортизаційні витрати – 36; інші операційні витрати – 23; фінансові витрати – 78; дохід від асоційованих компаній – 90; надзвичайні витрати – 70. Ставка податку на прибуток становить 20 %.

Стаття	Сума
Дохід від основної діяльності	
Інший дохід	
Зміни в запасах готової продукції та незавершеного виробництва	
Використані сировина і матеріали	
Витрати на виплати працівникам	
Витрати на амортизацію	
Інші витрати	
Разом витрати	
Прибуток	

Тести

1. Який стандарт МСФЗ визначає склад та загальні вимоги до подання фінансової звітності?
 - А) МСБО 7
 - Б) МСБО 1
 - В) МСФЗ 15
 - Г) МСБО 36

2. Який з наведених звітів не входить до повного пакету фінансової звітності згідно з МСБО 1?
 - А) Звіт про фінансовий стан
 - Б) Звіт про рух грошових коштів
 - В) Звіт про розподіл прибутку між підрозділами
 - Г) Звіт про зміни у власному капіталі

3. Яка основна мета фінансової звітності загального призначення?
 - А) Надання інформації виключно для податкових органів
 - Б) Забезпечення керівництва підприємства даними для прийняття оперативних рішень
 - В) Надання інформації про фінансовий стан, фінансові результати та грошові потоки підприємства, корисної для широкого кола користувачів
 - Г) Контроль за дотриманням трудового законодавства

4. З якою періодичністю підприємство зобов'язане подавати повний пакет фінансової звітності згідно з МСБО 1?
 - А) Щомісячно
 - Б) Щоквартально
 - В) Щорічно
 - Г) Раз на два роки

5. Що означає вимога «порівнянності» у фінансовій звітності згідно з МСБО 1?

- А) Звітність підприємства має відповідати звітності конкурентів
- Б) Підприємство зобов'язане наводити порівняльні дані принаймні за один попередній звітний період
- В) Усі статті звітності мають бути виражені в одній валюті
- Г) Підприємство має застосовувати однакові стандарти з іншими підприємствами галузі

6. Яке рівняння лежить в основі звіту про фінансовий стан (балансу)?

- А) Доходи – Витрати = Прибуток
- Б) Активи = Зобов'язання + Власний капітал
- В) Надходження – Виплати = Чистий грошовий потік
- Г) Виручка – Собівартість = Валовий прибуток

7. Як класифікуються активи у звіті про фінансовий стан згідно з МСБО 1?

- А) На матеріальні та нематеріальні
- Б) На необоротні та оборотні
- В) На власні та залучені
- Г) На виробничі та невиробничі

8. Який критерій є основним для класифікації активу як оборотного згідно з МСБО 1?

- А) Вартість активу перевищує встановлений поріг суттєвості
- Б) Актив очікується реалізувати або використати протягом 12 місяців після дати звітності або в межах операційного циклу
- В) Актив придбаний у поточному звітному році
- Г) Актив є грошовим за своєю природою

9. Що відображає «звіт про сукупний дохід» згідно з МСБО 1?

- А) Виключно грошові надходження та виплати підприємства
- Б) Прибуток або збиток за період, а також інші складові сукупного доходу (ОСІ)
- В) Зміни у складі необоротних активів протягом року
- Г) Розподіл чистого прибутку між акціонерами

10. Які два методи складання звіту про рух грошових коштів передбачені МСБО 7?

- А) Балансовий та позабалансовий
- Б) Прямий та непрямий
- В) Касовий та нарахування
- Г) Горизонтальний та вертикальний

11. При використанні непрямого методу складання звіту про рух грошових коштів відправною точкою є:

- А) Залишок грошових коштів на початок року
- Б) Чистий прибуток (збиток) за звітний період
- В) Виручка від реалізації продукції
- Г) Загальна сума активів підприємства

12. Яку інформацію розкриває звіт про зміни у власному капіталі?

- А) Деталізацію всіх господарських операцій підприємства
- Б) Рух за кожною складовою власного капіталу протягом звітного та попереднього періодів, включаючи прибуток, дивіденди та ОСІ
- В) Структуру зобов'язань підприємства за строками погашення
- Г) Інформацію про кількість та вартість акцій в обігу

13. Яке призначення приміток до фінансової звітності?

- А) Примітки є необов'язковим додатком до звітності

- Б) Примітки розкривають облікову політику та надають додаткову інформацію, необхідну для розуміння основних форм звітності
- В) Примітки замінюють окремі форми фінансової звітності
- Г) Примітки складаються виключно для зовнішніх аудиторів

14. Як у звіті про фінансовий стан відображаються зобов'язання підприємства?

- А) Лише довгострокові зобов'язання
- Б) Поділяються на поточні (короткострокові) та непоточні (довгострокові)
- В) Відображаються єдиною загальною сумою без розподілу
- Г) Відображаються лише зобов'язання перед банками

15. Яка складова власного капіталу відображає накопичений нерозподілений прибуток підприємства?

- А) Статутний капітал
- Б) Додатковий капітал
- В) Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)
- Г) Резервний капітал

16. Який коефіцієнт характеризує здатність підприємства погашати поточні зобов'язання за рахунок оборотних активів?

- А) Коефіцієнт фінансової незалежності
- Б) Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)
- В) Коефіцієнт рентабельності активів
- Г) Коефіцієнт оборотності запасів

17. Як розраховується коефіцієнт абсолютної ліквідності?

- А) Оборотні активи / Поточні зобов'язання
- Б) (Оборотні активи – Запаси) / Поточні зобов'язання
- В) Грошові кошти та їх еквіваленти / Поточні зобов'язання

Г) Власний капітал / Загальні активи

18. Що характеризує коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)?

- А) Ефективність використання оборотних активів
- Б) Частку власного капіталу в загальній сумі джерел фінансування підприємства
- В) Здатність підприємства генерувати грошові потоки
- Г) Рівень прибутковості продажів

19. Який показник рентабельності розраховується як відношення чистого прибутку до середньорічної вартості активів?

- А) Рентабельність продажів (ROS)
- Б) Рентабельність власного капіталу (ROE)
- В) Рентабельність активів (ROA)
- Г) Валова рентабельність

20. Що показує коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості?

- А) Частку дебіторської заборгованості в активах підприємства
- Б) Кількість разів, яку дебіторська заборгованість перетворюється на грошові кошти протягом звітного періоду
- В) Середній термін погашення кредиторської заборгованості
- Г) Ризик неповернення дебіторської заборгованості

Контрольні питання

1. Охарактеризуйте склад фінансової звітності згідно з МСБО 1. Поясніть призначення кожної складової та взаємозв'язок між окремими формами звітності.
2. Визначте основних зовнішніх та внутрішніх користувачів фінансової звітності. Які інформаційні потреби кожної групи користувачів

задовольняє фінансова звітність і чи можуть ці потреби суперечити одна одній?

3. Розкрийте зміст загальних якісних вимог до фінансової звітності згідно з МСБО 1.
4. Поясніть вимогу щодо подання порівняльної інформації у фінансовій звітності.
5. Що таке «звітна дата» та «звітний період»? Чи може підприємство обрати звітний рік, що не збігається з календарним?
6. Розкрийте методика складання звіту про фінансовий стан. Поясніть принципи класифікації активів та зобов'язань на оборотні/необоротні та поточні/непоточні.
7. Порівняйте два дозволені формати подання звіту про сукупний дохід згідно з МСБО 1. Які переваги та недоліки кожного підходу з точки зору користувача звітності?
8. Поясніть відмінність між прямим та непрямим методами складання звіту про рух грошових коштів. Який метод рекомендує МСБО 7 і чому на практиці більшість підприємств обирає непрямий метод?
9. Розкрийте структуру звіту про рух грошових коштів. Що входить до операційної, інвестиційної та фінансової діяльності?
10. Поясніть термін «облікова політика» і чому її розкриття у примітках до фінансової звітності є важливим для користувачів? Які основні елементи облікової політики підприємство зобов'язане розкривати згідно з МСБО 1 та МСБО 8?
11. Охарактеризуйте основні групи фінансових коефіцієнтів для аналізу фінансового стану підприємства. Поясніть, яку інформацію надає кожна група показників та для яких користувачів вона є найбільш корисною.
12. Підприємство має коефіцієнт поточної ліквідності 2,5, але відчуває серйозні труднощі з погашенням поточних зобов'язань. Поясніть, як це можливо і які додаткові показники необхідно розрахувати для отримання повної картини ліквідності.

13. Розкрийте зміст аналізу рентабельності підприємства на базі фінансової звітності. Поясніть різницю між показниками ROA та ROE.
14. Що таке «горизонтальний» та «вертикальний» аналіз фінансової звітності? Поясніть методику проведення кожного виду аналізу та наведіть приклади висновків, які можна зробити на їх основі.
15. Визначте обмеження фінансового аналізу на базі звітності, складеної відповідно до МСФЗ. Які фактори можуть знижувати достовірність висновків, зроблених на основі фінансових коефіцієнтів, і як можна мінімізувати вплив цих обмежень?

Практичні заняття № 5 – 6

Тема 3. ОБЛІК НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ

- 3.1. Склад, класифікація і оцінка необоротних активів
- 3.2. Облік надходження і вибуття основних засобів
- 3.3. Методи розрахунку і облік амортизації основних засобів
- 3.4. Облік природних ресурсів
- 3.5. Облік нематеріальних активів

Рекомендована література:

1. Акімова, Н. С., Грінько, А. П., Топоркова, О. В., Наумова, Т. А., Ковалевська, Н. С., Кирильєва, Л. О., Янчев, В. В. (2016). *Облік в зарубіжних країнах: навчальний посібник*. ХДУХТ.
https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/10021/1/navch_posib_oblik_u_zarub_krayinah_akimova_ta_in_2016.pdf
2. Губачова, О. М., Мельник, С. І. (2012). *Облік у зарубіжних країнах: підручник*. Центр учбової літератури.
<https://westudents.com.ua/knigi/52-oblk-u-zarubjnih-kranah-gubachova-om-.html>

3. Скоробогатова, Н. Є. (2022). *Облік у зарубіжних країнах: навчальний посібник*. КПІ ім. Ігоря Сікорського. <https://ela.kpi.ua/items/e620e9e0-fe3d-4e34-9e08-865ee507bfbd>
4. Фоміна, О. В., Семенова, С. М., Ромашко, О. М., Августова, О. О., Головіна, Д. В., Прокопова, О. М., Шушакова, І. К. (2023). *Облік і фінансова звітність за міжнародними стандартами: навчальний посібник* (О. В. Фоміна, Ред.). Державний торговельно-економічний університет. <https://ur.knute.edu.ua/bitstreams/18aaf115-140f-4cb3-a0a8-93b9925f059a/download>
5. International Accounting Standards Board. (2025). *IAS 16 Property, Plant and Equipment*. IFRS Foundation. <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/publications/html-standards/english/2025/issued/ias16.html>
6. International Accounting Standards Board. (2025). *IAS 36 Impairment of Assets*. IFRS Foundation. <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ias-36-impairment-of-assets/>
7. International Accounting Standards Board. (2025). *IAS 38 Intangible Assets*. IFRS Foundation. <https://www.iasplus.com/en/standards/ias/ias38>
8. Weygandt, J. J., Kimmel, P. D., Kieso, D. E. (2018). *Financial accounting with International Financial Reporting Standards* (4th ed.). Wiley. <https://archive.org/details/financial-accounting-with-international-financial-reporting-standards>

Завдання для розв'язання

Задача 1. Компанія «Регент» придбала комп'ютерну техніку за \$50000. Ліквідаційна вартість становить \$2000, очікуваний термін корисного використання – 5 років. При нарахуванні амортизації використовується метод подвійного зменшення залишку.

Завдання:

Заповніть таблицю, що відображає щорічну суму амортизаційних відрахувань за весь термін експлуатації комп'ютерної техніки.

<i>Рік</i>	<i>Норма амортизації</i>	<i>Балансова вартість на початок періоду</i>	<i>Амортизація</i>	<i>Накопичена амортизація</i>	<i>Балансова вартість на кінець періоду</i>
1-й рік					
2-й рік					
3-й рік					
4-й рік					
5-й рік					
<i>Разом</i>					

Задача 2. Підприємство продало верстат (в кредит). Первісна вартість верстата складає \$60000, накопичена амортизація за період експлуатації - \$34000, договірна ціна реалізації – \$25000.

Завдання:

Відобразити в обліку вибуття устаткування.

Задача 3. Первісна вартість устаткування \$64000, термін його експлуатації – 4 роки. Очікувана ліквідаційна вартість \$2000.

Завдання:

Визначити суму амортизації за перший рік експлуатації, застосувавши прямолінійний метод амортизації, та відобразити її нарахування в обліку.

Задача 4. Компанія «Садко» 01.07.2025р. придбала обладнання за \$202000. Очікуваний термін використання активу – 8 років, його ліквідаційна вартість - \$2000. Передбачається виготовити 40000 одиниць продукції за 20000 робочих годин. У поточному році обладнання використовувалося 1300 робочих годин та на ньому було виготовлено 2800 одиниць продукції.

Завдання:

Розрахуйте витрати на амортизацію кожним з наступних методів:

- метод прямолінійної амортизації
- виробничий метод
- метод суми чисел років
- метод подвійного зменшення залишку.

Тести

1. Який стандарт МСФЗ регулює облік основних засобів?

- А) МСФЗ 16
- Б) МСБО 38
- В) МСБО 16
- Г) МСБО 36

2. Яка з наведених умов є обов'язковою для визнання об'єкта основним засобом згідно з МСБО 16?

- А) Вартість об'єкта перевищує встановлений законодавством поріг
- Б) Об'єкт утримується для використання у виробництві, постачанні товарів/послуг, здавання в оренду або для адміністративних цілей і очікується до використання більше одного року
- В) Об'єкт є власністю підприємства і не може бути переданий в оренду
- Г) Об'єкт придбаний виключно за грошові кошти

3. Яка модель оцінки основних засобів після первісного визнання не передбачена МСБО 16?

- А) Модель собівартості
- Б) Модель переоцінки
- В) Модель справедливої вартості через прибуток або збиток
- Г) Обидві моделі — собівартості та переоцінки — передбачені стандартом

4. Що включається до первісної вартості (собівартості) основного засобу при первісному визнанні?

- А) Лише ціна придбання об'єкта
- Б) Ціна придбання, витрати на доставку та монтаж, а також оціночна вартість демонтажу та відновлення місця розташування
- В) Ціна придбання та всі витрати на обслуговування протягом першого року
- Г) Справедлива вартість на дату придбання без будь-яких додаткових витрат

5. Як класифікуються необоротні активи у звіті про фінансовий стан?

- А) За галузевою належністю
- Б) На матеріальні та нематеріальні, а також інвестиційну нерухомість, біологічні активи тощо
- В) Виключно за строком корисного використання
- Г) За ступенем ліквідності

6. Яким чином відображається придбання основного засобу за рахунок обміну на інший актив згідно з МСБО 16?

- А) За балансовою вартістю переданого активу
- Б) За справедливою вартістю отриманого активу або справедливою вартістю переданого активу, якщо справедливу вартість отриманого активу неможливо надійно визначити
- В) За первісною вартістю переданого активу без коригувань
- Г) За вартістю, узгодженою між сторонами угоди

7. Які витрати після первісного визнання основного засобу капіталізуються (додаються до балансової вартості)?

- А) Усі витрати на обслуговування та ремонт
- Б) Витрати на технічне обслуговування та поточний ремонт
- В) Витрати, що збільшують майбутні економічні вигоди понад первісно оцінений рівень (модернізація, реконструкція)

Г) Витрати на страхування об'єкта

8. Як визначається фінансовий результат від вибуття основного засобу?

А) Як різниця між первісною вартістю та сумою нарахованої амортизації

Б) Як різниця між виручкою від продажу та балансовою (залишковою) вартістю об'єкта на дату вибуття

В) Як різниця між справедливою вартістю та первісною вартістю об'єкта

Г) Фінансовий результат від вибуття не визначається

9. Що відбувається з накопиченою амортизацією при переоцінці основного засобу за моделлю переоцінки?

А) Накопичена амортизація переноситься на нерозподілений прибуток

Б) Накопичена амортизація або перераховується пропорційно до зміни балансової вартості, або списується проти валової балансової вартості

В) Накопичена амортизація залишається незмінною

Г) Накопичена амортизація додається до первісної вартості

10. Куди відноситься дооцінка основного засобу при першій переоцінці за моделлю переоцінки згідно з МСБО 16?

А) До складу доходів у звіті про прибутки та збитки

Б) До складу інших складових сукупного доходу та відображається у резерві переоцінки у власному капіталі

В) До складу статутного капіталу

Г) До складу додаткового капіталу через прибуток або збиток

11. Який метод амортизації передбачає рівномірне списання вартості активу протягом строку його корисного використання?

А) Метод зменшення залишку

Б) Прямолінійний метод

В) Виробничий метод

Г) Метод суми цифр років

12. Що є базою для нарахування амортизації згідно з МСБО 16?

А) Первісна вартість активу

Б) Справедлива вартість активу на кожну звітну дату

В) Вартість, що амортизується — різниця між первісною вартістю та ліквідаційною вартістю

Г) Відновлювальна вартість активу

13. Яке твердження щодо ліквідаційної вартості активу є правильним згідно з МСБО 16?

А) Ліквідаційна вартість завжди дорівнює нулю

Б) Ліквідаційна вартість — це оціночна сума, яку підприємство отримало б від вибуття активу після закінчення строку його корисного використання

В) Ліквідаційна вартість визначається лише для нематеріальних активів

Г) Ліквідаційна вартість встановлюється податковим законодавством

14. При використанні виробничого методу амортизації сума амортизації за період визначається як:

А) Первісна вартість, поділена на строк корисного використання в роках

Б) Добуток вартості, що амортизується, на коефіцієнт подвійного зменшення залишку

В) Добуток вартості амортизації на одиницю продукції на фактичний обсяг виробництва за період

Г) Залишкова вартість, помножена на фіксовану ставку амортизації

15. Згідно з МСБО 16, коли необхідно переглядати строк корисного використання та ліквідаційну вартість основного засобу?

А) Лише при переоцінці активу

Б) Щонайменше на кожну річну звітну дату

В) Один раз при первісному визнанні активу

Г) Лише у разі суттєвих змін в умовах використання активу

16. Який стандарт МСФЗ регулює облік розвідки та оцінки запасів мінеральних ресурсів?

А) МСБО 16

Б) МСБО 41

В) МСФЗ 6

Г) МСБО 38

17. Що таке «виснаження» природних ресурсів і який метод найчастіше застосовується для його розрахунку?

А) Щорічне знецінення природних ресурсів унаслідок інфляції; метод прямолінійного списання

Б) Систематичне списання вартості природних ресурсів пропорційно до обсягу видобутих запасів; виробничий метод

В) Переоцінка природних ресурсів до справедливої вартості; метод переоцінки

Г) Списання витрат на розвідку в момент їх виникнення; касовий метод

18. Який стандарт МСФЗ регулює облік нематеріальних активів?

А) МСБО 16

Б) МСФЗ 3

В) МСБО 38

Г) МСБО 36

19. Яка з наведених умов є необхідною для визнання нематеріального активу згідно з МСБО 38?

А) Актив має бути зареєстрований у державних органах

- Б) Актив має бути ідентифікованим, підприємство повинно контролювати його та очікувати отримання майбутніх економічних вигід
- В) Актив має бути придбаний за грошові кошти у третіх осіб
- Г) Строк корисного використання активу має перевищувати 5 років

20. Як згідно з МСБО 38 обліковуються витрати на дослідження та розробки?

- А) Усі витрати капіталізуються як нематеріальний актив
- Б) Усі витрати списуються на витрати періоду
- В) Витрати на дослідження списуються на витрати періоду, а витрати на розробки капіталізуються за дотримання певних критеріїв
- Г) Витрати на дослідження капіталізуються, а витрати на розробки списуються на витрати

Контрольні питання

1. Охарактеризуйте склад необоротних активів підприємства згідно з МСФЗ. Поясніть критерії визнання необоротних активів та наведіть приклади активів, які можуть викликати труднощі при класифікації як оборотних чи необоротних.
2. Порівняйте дві моделі подальшої оцінки основних засобів – модель собівартості та модель переоцінки. Які переваги та недоліки кожної моделі з точки зору користувачів фінансової звітності? Чи може підприємство застосовувати різні моделі для різних класів основних засобів?
3. Розкрийте поняття «клас основних засобів» у контексті МСБО 16. Чому групування активів за класами є важливим для цілей переоцінки та розкриття інформації у звітності?
4. Опишіть порядок визначення первісної вартості основного засобу при різних способах надходження: придбання за грошові кошти, будівництво власними силами, отримання в обмін на інший актив, отримання безоплатно.

5. Поясніть різницю між витратами, що капіталізуються, та витратами, що списуються на витрати періоду після первісного визнання основного засобу.
6. Підприємство провело переоцінку будівлі: спочатку дооцінку, а через два роки – уцінку. Поясніть порядок відображення кожної операції у фінансовій звітності згідно з МСБО 16. Як зміниться порядок обліку, якщо уцінка перевищить суму попередньої дооцінки?
7. Розкрийте порядок обліку вибуття основних засобів: продаж, ліквідація, передача як внесок до статутного капіталу іншого підприємства. Як визначається та відображається фінансовий результат від вибуття в кожному випадку?
8. Охарактеризуйте методи нарахування амортизації, дозволені МСБО 16. Для кожного методу наведіть приклад розрахунку амортизації для об'єкта первісною вартістю 100 000 грн, ліквідаційною вартістю 10 000 грн та строком корисного використання 5 років.
9. Поясніть поняття «компонентний підхід» до амортизації основних засобів згідно з МСБО 16.
10. Розкрийте порядок обліку зміни методу амортизації та перегляду строку корисного використання або ліквідаційної вартості основного засобу. Як такі зміни відображаються у фінансовій звітності і чому вони вважаються змінами в облікових оцінках, а не змінами облікової політики?
11. Охарактеризуйте особливості обліку природних ресурсів (надр, лісів, водних ресурсів) згідно з МСФЗ 6. Поясніть, які витрати включаються до вартості активів з розвідки та оцінки, та в який момент підприємство припиняє застосовувати МСФЗ 6 і переходить до інших стандартів.
12. Порівняйте метод виснаження природних ресурсів із методами амортизації основних засобів. У чому полягає принципова відмінність між цими процесами і чому для природних ресурсів найбільш доцільним вважається виробничий метод списання вартості?

13. Розкрийте критерії визнання нематеріальних активів згідно з МСБО 38. Поясніть, чому внутрішньо створений гудвіл, бренди, списки клієнтів та витрати на підготовку персоналу не можуть визнаватися нематеріальними активами.
14. Поясніть порядок обліку витрат на дослідження та розробки згідно з МСБО 38. Які критерії мають бути одночасно виконані для капіталізації витрат на розробки?
15. Охарактеризуйте особливості амортизації нематеріальних активів з визначеним та невизначеним строком корисного використання згідно з МСБО 38. Які додаткові вимоги висуваються до нематеріальних активів із невизначеним строком корисного використання щодо тестування на знецінення?

Практичні заняття № 7 – 8

Тема 4. ОБЛІК ЗАПАСІВ

- 4.1. Поняття та склад запасів відповідно до МСБО
- 4.2. Системи обліку запасів у світовій практиці
- 4.3. Методи оцінки запасів, їх порівняльна характеристика і вплив на фінансові результати
- 4.4. Відображення у фінансовій звітності за міжнародними стандартами

Рекомендована література:

1. Акімова, Н. С., Грінько, А. П., Топоркова, О. В., Наумова, Т. А., Ковалевська, Н. С., Кирильєва, Л. О., Янчев, В. В. (2016). *Облік в зарубіжних країнах: навчальний посібник*. ХДУХТ.
https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/10021/1/navch_posib_oblik_u_zarub_krayinah_akimova_ta_in_2016.pdf
2. Губачова, О. М., Мельник, С. І. (2012). *Облік у зарубіжних країнах: підручник*. Центр учбової літератури.
<https://westudents.com.ua/knigi/52-oblk-u-zarubjnih-kranah-gubachova-om-.html>

3. Скоробогатова, Н. Є. (2022). *Облік у зарубіжних країнах: навчальний посібник*. КПІ ім. Ігоря Сікорського. <https://ela.kpi.ua/items/e620e9e0-fe3d-4e34-9e08-865ee507bfbf>
4. Танасієва, М. М., Ковальчук, Т. М. (2023). *Міжнародні стандарти фінансової звітності: навчальний посібник*. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/7007/Tanasiyeva_2023_Change1.pdf
5. International Accounting Standards Board. (2018). *IAS 2 Inventories*. IFRS Foundation. <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/publications/pdf-standards/english/2022/issued/part-a/ias-2-inventories.pdf?bypass=on>
6. Weygandt, J. J., Kimmel, P. D., Kieso, D. E. (2018). *Financial accounting with International Financial Reporting Standards* (4th ed.). Wiley. <https://archive.org/details/financial-accounting-with-international-financial-reporting-standards>

Завдання для розв'язання

Задача 1. Компанія «Лідер» застосовує систему періодичного обліку запасів:

<i>Дата</i>	<i>Зміст операції</i>	<i>Кількість одиниць</i>	<i>Собівартість одиниці, \$</i>	<i>Сума, \$</i>
01.01.2026	Запаси на початок періоду	100	3	300
05.01.2026	Придбання	400	4	1600
15.01.2026	Придбання	200	5	1000
21.01.2026	Придбання	300	7	2100
	Разом	1000	-	5000

За результатами інвентаризації станом на 31.01.2026р. залишок запасів становить 410 одиниць.

Завдання:

Необхідно відповісти на питання, зробивши необхідні розрахунки:

1. Якщо компанія застосовує метод ФІФО, собівартість запасів станом на 31.01.2026р. становить \$ _____.
2. Якщо компанія застосовує метод середньозваженої собівартості, собівартість запасів станом на 31.01.2026р. становить \$ _____.
3. Якщо компанія застосовує метод ЛІФО, собівартість запасів станом на 31.01.2026р. становить \$ _____.
4. Визначте різницю між прибутком, розрахованим з використанням методу ФІФО, та прибутком, розрахованим з використанням методу ЛІФО.

Задача 2. Компанія «Зева» використовує систему періодичного обліку запасів:

<i>Дата</i>	<i>Зміст операції</i>	<i>Кількість одиниць</i>	<i>Собівартість одиниці, \$</i>	<i>Сума, \$</i>
01.03.2026	Запаси на початок періоду	300	12,0	3600
12.03.2026	Придбання	700	12,2	8540
24.03.2026	Придбання	900	12,5	11250
29.03.2026	Придбання	300	13,1	3930
	Разом	2200	-	27320

Залишок запасів на 31.03.2026р. – 400 одиниць.

Завдання:

1. Розрахуйте собівартість запасів на кінець періоду відповідно до методу ФІФО.
2. Розрахуйте собівартість запасів на кінець періоду відповідно до методу ЛІФО.
3. Розрахуйте собівартість запасів на кінець періоду відповідно до методу середньозваженої собівартості.

Задача 3. Компанія «Синьйора» застосовує систему постійного обліку запасів та метод ЛІФО. Інформація про рух запасів за травень 2026р.:

<i>Дата</i>	<i>Зміст операції</i>	<i>Кількість одиниць</i>	<i>Собівартість одиниці, \$</i>
01.05.2026	Запаси на початок періоду	30	10,0
06.05.2026	Придбання	50	11,0
14.05.2026	Продаж	25	-
18.05.2026	Придбання	10	12,0
29.05.2026	Продаж	10	-
31.05.2026	Придбання	20	13,0

Завдання:

Розрахуйте собівартість проданих запасів та собівартість залишку на кінець місяця.

Задача 4. Компанія «Соні» застосовує систему постійного обліку запасів. Інформація про рух запасів за квітень 2026р.:

<i>Дата</i>	<i>Зміст операції</i>	<i>Придбання</i>		<i>Продаж</i>	
		<i>Кількість одиниць</i>	<i>Собівартість одиниці, \$</i>	<i>Кількість одиниць</i>	<i>Ціна одиниці, \$</i>
01.04.2026	Запаси на початок періоду	100	43,0		
03.04.2026	Придбання	70	51,0		
10.04.2026	Продаж			90	90,0
14.04.2026	Придбання	150	64,0		
20.04.2026	Продаж			120	100,0
21.04.2026	Придбання	30	75,0		
30.04.2026	Продаж			70	110,0

Завдання:

Розрахуйте собівартість товарів, проданих у квітні, та собівартість залишку товарів станом на 30.04.2026р., використовуючи методи ФІФО та ЛІФО. Порівняйте результати.

Задача 5. Розрахуйте собівартість запасів на кінець періоду відповідно до кожного із зазначених методів, використовуючи наступну інформацію про купівлю-продаж протягом року:

<i>Дата</i>	<i>Зміст операції</i>	<i>Кількість одиниць</i>	<i>Собівартість одиниці, \$</i>	<i>Сума, \$</i>
01.01.2026	Запаси на початок періоду	230	20,0	2600
03.06.2026	Придбання	540	22,5	12150
	Разом	770	-	14750
	Продаж	400		
31.12.2026	Залишок на кінець періоду	370		

- 1) метод середньозваженої собівартості;
- 2) метод ЛІФО;
- 3) метод ФІФО.

Тести

1. Який стандарт МСФЗ регулює облік запасів?

- А) МСБО 16
- Б) МСБО 2
- В) МСФЗ 15
- Г) МСБО 38

2. Яке визначення запасів наведено в МСБО 2?

- А) Активи, що утримуються для використання у виробництві більше одного року

Б) Активи, що утримуються для продажу у звичайному ході бізнесу, перебувають у процесі виробництва для такого продажу, або є сировиною чи матеріалами для виробництва або надання послуг

В) Активи, вартість яких не перевищує встановленого порогу суттєвості

Г) Виключно товари, придбані для перепродажу

3. Яка з наведених категорій не відноситься до запасів згідно з МСБО 2?

А) Сировина та матеріали

Б) Незавершене виробництво

В) Інвестиційна нерухомість, що утримується для продажу

Г) Готова продукція

4. Які запаси не підпадають під сферу застосування МСБО 2?

А) Товари для перепродажу

Б) Незавершене виробництво за будівельними контрактами та фінансові інструменти

В) Сировина на складі

Г) Готова продукція на складі

5. За якою вартістю запаси визнаються при первісному визнанні згідно з МСБО 2?

А) За справедливою вартістю

Б) За собівартістю

В) За чистою вартістю реалізації

Г) За відновлювальною вартістю

6. Яка система обліку запасів передбачає постійне відстеження руху запасів у режимі реального часу після кожної операції надходження або вибуття?

А) Система періодичного обліку

Б) Система постійного (безперервного) обліку

- В) Система партійного обліку
- Г) Система середньозваженого обліку

7. Яка основна відмінність системи періодичного обліку запасів від системи постійного обліку?

- А) При системі періодичного обліку запаси оцінюються за справедливою вартістю
- Б) При системі періодичного обліку собівартість реалізованих запасів визначається розрахунково на основі інвентаризації в кінці звітного періоду
- В) При системі постійного обліку інвентаризація проводиться щомісяця
- Г) Система постійного обліку застосовується лише для оптової торгівлі

8. Яка формула використовується для розрахунку собівартості реалізованих запасів при системі періодичного обліку?

- А) Залишок на кінець + Надходження за період
- Б) Залишок на початок + Надходження за період – Залишок на кінець
- В) Надходження за період – Залишок на початок
- Г) Залишок на кінець – Залишок на початок

9. Яка система обліку запасів є більш інформативною для управлінських цілей і чому?

- А) Система періодичного обліку, оскільки вона простіша у застосуванні
- Б) Система постійного обліку, оскільки вона надає актуальну інформацію про залишки запасів у будь-який момент часу
- В) Обидві системи однаково інформативні
- Г) Це залежить виключно від галузі діяльності підприємства

10. Які методи оцінки вибуття запасів дозволені МСБО 2?

- А) ФІФО, ЛІФО та середньозважена вартість
- Б) ФІФО та середньозважена вартість

- В) Лише метод ФІФО
- Г) Лише метод середньозваженої вартості

11. У чому полягає сутність методу ФІФО (FIFO)?

- А) Запаси, що надійшли останніми, вибувають першими
- Б) Запаси, що надійшли першими, вибувають першими; залишок запасів оцінюється за найбільш пізніми цінами придбання
- В) Вартість вибуття запасів визначається як середня вартість усіх наявних запасів
- Г) Кожна партія запасів обліковується та списується окремо

12. Як метод середньозваженої вартості впливає на оцінку запасів порівняно з методом ФІФО в умовах зростання цін?

- А) Середньозважена вартість дає вищу оцінку залишків запасів, ніж ФІФО
- Б) Середньозважена вартість дає нижчу оцінку залишків запасів та вищу собівартість реалізації, ніж ФІФО
- В) Обидва методи дають однаковий результат за будь-яких умов
- Г) Результат залежить виключно від обсягу запасів, а не від динаміки цін

13. Що таке метод специфічної ідентифікації і для яких запасів він застосовується?

- А) Метод, при якому всі запаси списуються за однією ціною
- Б) Метод, при якому собівартість визначається індивідуально для кожної одиниці запасів; застосовується для дорогих або унікальних предметів
- В) Метод, що застосовується виключно у роздрібній торгівлі
- Г) Метод середньозваженої вартості для однорідних запасів

14. Як зміна методу оцінки запасів впливає на фінансові результати підприємства в умовах зростання цін?

- А) Перехід з ФІФО на середньозважений метод збільшить чистий прибуток

- Б) Перехід з ФІФО на середньозважений метод зменшить залишок запасів та збільшить собівартість реалізації, що призведе до зниження прибутку
- В) Зміна методу оцінки запасів не впливає на фінансові результати
- Г) Вплив зміни методу оцінки запасів визначається виключно обсягом запасів

15. Що таке «чиста вартість реалізації» (NRV) запасів згідно з МСБО 2?

- А) Ринкова ціна запасів на дату балансу
- Б) Оціночна ціна продажу запасів у звичайному ході бізнесу за вирахуванням оціночних витрат на завершення та реалізацію
- В) Балансова вартість запасів за вирахуванням накопиченого зносу
- Г) Вартість придбання запасів з урахуванням транспортних витрат

16. Згідно з МСБО 2, запаси у звіті про фінансовий стан оцінюються за:

- А) Собівартістю
- Б) Чистою вартістю реалізації
- В) Меншою з двох величин: собівартістю або чистою вартістю реалізації
- Г) Справедливою вартістю

17. Як відображається у фінансовій звітності уцінка запасів до чистої вартості реалізації згідно з МСБО 2?

- А) Як зменшення власного капіталу через ОСІ
- Б) Як витрати періоду у звіті про сукупний дохід
- В) Як зменшення первісної вартості запасів без відображення у звіті про прибутки і збитки
- Г) Як окрема стаття у звіті про зміни у власному капіталі

18. За яких умов можливе відновлення (сторнування) попередньої уцінки запасів згідно з МСБО 2?

- А) Відновлення уцінки заборонено МСБО 2

- Б) Якщо обставини, що спричинили уцінку, перестали існувати або змінилися, і нова чиста вартість реалізації перевищує попередню балансову вартість
- В) Якщо підприємство змінює метод оцінки запасів
- Г) Лише за рішенням зборів акціонерів

19. Яка інформація щодо запасів підлягає обов'язковому розкриттю у примітках до фінансової звітності згідно з МСБО 2?

- А) Лише загальна балансова вартість запасів
- Б) Облікова політика щодо оцінки запасів, балансова вартість за категоріями, сума запасів, визнаних витратами, та сума будь-якого уцінювання
- В) Виключно інформація про метод оцінки вибуття запасів
- Г) Лише інформація про запаси, передані в заставу

20. Які витрати не включаються до собівартості запасів згідно з МСБО 2?

- А) Витрати на придбання (ціна постачальника, мита, транспортування)
- Б) Витрати на переробку (прямі витрати на оплату праці, виробничі накладні витрати)
- В) Наднормативні витрати на сировину, витрати на зберігання, адміністративні витрати та витрати на збут
- Г) Витрати на доведення запасів до стану, придатного для використання

Контрольні питання

1. Розкрийте поняття та склад запасів згідно з МСБО 2. Які активи відносяться до запасів, а які виключені зі сфери застосування стандарту?
2. Визначте склад собівартості запасів при їх первісному визнанні згідно з МСБО 2. Які витрати включаються до собівартості, а які списуються на витрати періоду?

3. Поясніть особливості оцінки запасів, придбаних на умовах відстроченої оплати. Як згідно з МСБО 2 відображається різниця між номінальною сумою платежу та справедливою вартістю запасів на дату придбання?
4. Порівняйте системи постійного та періодичного обліку запасів. Охарактеризуйте переваги та недоліки кожної системи, наведіть приклади підприємств, для яких доцільно застосовувати кожен із систем, та поясніть вплив вибору системи обліку на якість управлінської інформації.
5. Опишіть порядок визначення собівартості реалізованих запасів при системі періодичного обліку. Як проводиться інвентаризація запасів і яку роль вона відіграє у цій системі? Які ризики притаманні системі періодичного обліку порівняно з постійним обліком?
6. Поясніть, як впровадження сучасних інформаційних систем змінило підходи до обліку запасів у світовій практиці. Чому більшість великих підприємств перейшла на систему постійного обліку?
7. Детально охарактеризуйте метод ФІФО та метод середньозваженої вартості. Для кожного методу наведіть числовий приклад розрахунку собівартості реалізації та оцінки залишків запасів за таких умов: залишок на початок – 100 од. по 10 грн, надходження – 200 од. по 12 грн, реалізація – 150 од.
8. Поясніть, чому МСБО 2 забороняє застосування методу ЛІФО. Які аргументи висуваються на користь та проти методу ЛІФО з точки зору достовірності фінансової звітності?
9. Проаналізуйте вплив різних методів оцінки запасів на основні показники фінансової звітності в умовах інфляції: балансову вартість запасів, собівартість реалізації, валовий прибуток, чистий прибуток та суму податку на прибуток. Складіть порівняльну таблицю для методів ФІФО та середньозваженої вартості.
10. Розкрийте порядок застосування методу роздрібних цін для оцінки запасів. У яких галузях та за яких умов цей метод є найбільш доцільним? Які спрощення він надає порівняно зі стандартними методами оцінки?

11. Розкрийте правило оцінки запасів на дату балансу за меншою з двох величин: собівартістю або чистою вартістю реалізації.
12. Підприємство має на складі три групи запасів:
Група А: собівартість 50 000 грн, чиста вартість реалізації 60 000 грн
Група Б: собівартість 30 000 грн, чиста вартість реалізації 25 000 грн
Група В: собівартість 20 000 грн, чиста вартість реалізації 18 000 грн
Розрахуйте балансову вартість запасів для відображення у звітності.
13. Охарактеризуйте вимоги МСБО 2 щодо розкриття інформації про запаси у примітках до фінансової звітності. Яку інформацію зобов'язане розкривати підприємство і чому ця інформація є важливою для різних категорій користувачів звітності?
14. Поясніть порядок відображення у фінансовій звітності: первісного визнання запасів, їх подальшої оцінки, уцінки до чистої вартості реалізації та відновлення попередньої уцінки. Складіть схему бухгалтерських проведення для кожної операції та вкажіть, як кожна з них впливає на статті фінансової звітності.
15. Розгляньте практичну ситуацію: виробниче підприємство зіткнулося зі значним зростанням цін на сировину протягом звітного року. Проаналізуйте, як вибір методу оцінки запасів (ФІФО або середньозважений) вплине на: собівартість продукції, валовий прибуток, оцінку запасів у балансі, показники ліквідності та рентабельності. Які рекомендації щодо вибору методу ви б надали керівництву підприємства з урахуванням інтересів різних користувачів звітності?

Практичні заняття № 9 – 10

Тема 5. ОБЛІК ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ

5.1. Склад грошових коштів, характеристика рахунків для їх обліку

5.2. Облік операцій з грошовими коштами, створення і використання фонду дрібних сум

5.3. Облік короткострокових фінансових інвестицій

5.4. Класифікація та оцінка дебіторської заборгованості. Облік рахунків до одержання

5.5. Облік наданих знижок та повернення товарів

5.6. Облік сумнівної дебіторської заборгованості

5.7. Облік векселів отриманих

Рекомендована література:

1. Акімова, Н. С., Грінько, А. П., Топоркова, О. В., Наумова, Т. А., Ковалевська, Н. С., Кирильєва, Л. О., Янчев, В. В. (2016). *Облік в зарубіжних країнах: навчальний посібник*. ХДУХТ. https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/10021/1/navch_posib_oblik_u_zarub_krayinah_akimova_ta_in_2016.pdf
2. Губачова, О. М., Мельник, С. І. (2012). *Облік у зарубіжних країнах: підручник*. Центр учбової літератури. <https://westudents.com.ua/knigi/52-oblk-u-zarubjnih-kranah-gubachova-om-.html>
3. Скоробогатова, Н. Є. (2022). *Облік у зарубіжних країнах: навчальний посібник*. КПІ ім. Ігоря Сікорського. <https://ela.kpi.ua/items/e620e9e0-fe3d-4e34-9e08-865ee507bfbf>
4. Фоміна, О. В., Семенова, С. М., Ромашко, О. М., Августова, О. О., Головіна, Д. В., Прокопова, О. М., Шушакова, І. К. (2023). *Облік і фінансова звітність за міжнародними стандартами: навчальний посібник* (О. В. Фоміна, Ред.). Державний торговельно-економічний університет. <https://ur.knute.edu.ua/bitstreams/18aaf115-140f-4cb3-a0a8-93b9925f059a/download>
5. International Accounting Standards Board. (2023). *IAS 7 Statement of Cash Flows*. IFRS Foundation. <https://www.iasplus.com/en/standards/ias/ias7>

6. Weygandt, J. J., Kimmel, P. D., Kieso, D. E. (2018). *Financial accounting with International Financial Reporting Standards* (4th ed.). Wiley. <https://archive.org/details/financial-accounting-with-international-financial-reporting-standards>

Завдання для розв'язання

Задача 1. Фірма «Альма» здійснила наступні операції протягом червня:

<i>Дата</i>	<i>Зміст операції</i>	<i>Сума, €</i>
01.06.2026	Одержано від касира грошові кошти для створення фонду дрібних сум	500
02.06.2026	Оплачено витрати на відрядження	30
03.06.2026	Оплачено поштові витрати	14
08.06.2026	Оплачено витрати на придбання канцтоварів	75
11.06.2026	Оплачені витрати на відрядження	12
12.06.2026	Оплачені витрати на прибирання офісу	50
15.06.2026	Оплачені витрати на обслуговування автомобіля	36
18.06.2026	Оплачені поштові витрати	22
20.06.2026	Оплачені витрати на придбання канцтоварів	28
25.06.2026	Оплачені витрати на бензин	57
29.06.2026	Оплачені поштові витрати	29

Завдання:

1. Необхідно зробити бухгалтерські проведення по створенню та використанню фонду дрібних сум.
2. Відкрити книгу дрібних сум та занести до неї операції за місяць:

Книга дрібної каси за травень 2026 р.

<i>Надходження</i>	<i>Дата</i>	<i>Зміст операції</i>	<i>Статті витрат</i>				<i>Разом</i>
			<i>...</i>	<i>...</i>	<i>...</i>	<i>...</i>	

Задача 2. 01.11.2025р. корпорація «МЕГА» придбала 1000 звичайних акцій корпорації «БОЛІ» за ціною \$120 кожна з метою подальшого продажу. Брокерські послуги, пов'язані з придбанням акцій, - \$2100. 25.03.2026р. корпорація «МЕГА» отримала дивіденди на придбані акції в розмірі \$15 на кожен акцію, а 15.04.2026р. всі акції було реалізовано за \$140000.

Завдання:

Необхідно скласти бухгалтерські проведення за операціями корпорації «МЕГА», зробивши відповідні розрахунки.

Задача 3. 01.01.2025р. корпорація «МЕГА» придбала 500 короткострокових облігацій корпорації «Роккі» по \$670 кожна, за умови 18% річних зі сплатою відсотків кожні півроку (01.07 та 31.12). Брокерські витрати, пов'язані з придбанням облігацій, - \$300. 01.07.2025р. корпорація «МЕГА» отримала відсотки по облігаціях, а 01.10.2025р. всі облігації було продано за \$330000.

Завдання:

Необхідно скласти бухгалтерські проведення за операціями корпорації «МЕГА», зробивши відповідні розрахунки.

Задача 4. Компанія «КОС» відвантажила замовнику продукцію на суму \$50000, отримавши від нього простий вексель терміном погашення 6 місяців, під 12 % річних. Вексель та відсотки сплачені своєчасно.

Завдання:

Необхідно зробити бухгалтерські проведення для компанії «Каян», попередньо виконавши розрахунки.

Задача 5. Корпорація «МАК» має заборгованість клієнта в сумі \$10000. 31.12.2025р. корпорація оцінила свого клієнта неплатоспроможним на 100% та здійснила пряме списання дебіторської заборгованості. 31.03.2026р. клієнт знайшов можливість відшкодувати \$4000 грошовими коштами.

Завдання:

Необхідно зробити бухгалтерські проведення для корпорації «МАК», попередньо виконавши розрахунки.

Задача 6. Корпорація «МАК» має дебіторську заборгованість на 31.12.2025р. в сумі \$600000. Несплати за попередні три роки становлять 6%, 8%, 10% від суми дебіторської заборгованості.

31.12.2025р. нараховано резерв сумнівних боргів з врахуванням залишку резерву в сумі \$1000.

30.03.2026р. за рахунок резерву списано безнадійний борг - \$15000.

Завдання:

Необхідно зробити бухгалтерські проведення для корпорації «МАК», попередньо виконавши розрахунки.

Задача 7. Обсяг реалізації компанії «Робі» за 2025р. становить \$700000. Розмір несплат за попередні три роки становить 5%, 7%, 3% від обсягу реалізованої продукції.

31.12.2025р. нараховано резерв сумнівних боргів.

14.02.2026р. один із дебіторів компанії «Робі» надіслав в остаточний розрахунок \$2400 із загальної суми заборгованості \$4000, решту його заборгованості списано за рахунок резерву.

Завдання:

Необхідно зробити бухгалтерські проведення для компанії «Робі», попередньо виконавши розрахунки.

Задача 8. Компанія «А» має дебіторську заборгованість покупця «В» на 31.12.2025р. в сумі \$30000.

31.12.2025р. компанія оцінила свого покупця «В» неплатоспроможним на 20% і створила резерв для погашення сумнівної заборгованості клієнта.

20.04.2026р. покупець «В» перерахував компанії «А» \$7000, решту заборгованості було списано.

Завдання:

Необхідно зробити бухгалтерські проведення для компанії «А», попередньо виконавши розрахунки.

Тести

1. Що включається до складу грошових коштів та їх еквівалентів згідно з МСБО 7?
 - А) Лише готівка в касі та кошти на поточних рахунках
 - Б) Готівка, кошти на рахунках у банках та короткострокові високоліквідні інвестиції з початковим строком погашення не більше трьох місяців
 - В) Усі фінансові активи підприємства
 - Г) Готівка, поточні рахунки та депозити строком до одного року
2. Яке призначення фонду дрібних сум (petty cash fund) у світовій обліковій практиці?
 - А) Зберігання резервного капіталу підприємства

- Б) Фінансування дрібних поточних витрат без оформлення повноцінних платіжних документів
- В) Виплата заробітної плати працівникам готівкою
- Г) Накопичення коштів для виплати дивідендів

3. Яким документом оформлюється поповнення фонду дрібних сум?

- А) Видатковим касовим ордером на всю суму фонду
- Б) Чеком або платіжним дорученням на суму витрачених коштів на підставі виправдних документів
- В) Прибутковим касовим ордером
- Г) Актом інвентаризації каси

4. Що таке «банківська звірка» і яка її мета?

- А) Процедура отримання кредиту в банку
- Б) Процедура узгодження залишку грошових коштів за банківською випискою із залишком за обліковими регістрами підприємства з метою виявлення розбіжностей
- В) Щорічна аудиторська перевірка банківських рахунків
- Г) Процедура закриття банківського рахунку

5. Які з наведених статей можуть спричинити розбіжності між залишком за банківською випискою та обліковими даними підприємства?

- А) Депозити в дорозі та видані, але не пред'явлені до оплати чеки
- Б) Лише помилки бухгалтера підприємства
- В) Виключно банківські комісії та збори
- Г) Лише нараховані відсотки за депозитами

6. Який стандарт МСФЗ регулює облік фінансових інструментів, включаючи короткострокові фінансові інвестиції?

- А) МСБО 2

Б) МСБО 32 та МСФЗ 9

В) МСБО 16

Г) МСБО 40

7. За якою вартістю обліковуються короткострокові фінансові інвестиції, класифіковані як такі, що оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток?

А) За амортизованою собівартістю

Б) За справедливою вартістю; зміни справедливої вартості визнаються у прибутку або збитку

В) За первісною вартістю придбання без переоцінки

Г) За меншою з двох величин: собівартістю або ринковою вартістю

8. Що таке «амортизована собівартість» фінансового активу згідно з МСФЗ 9?

А) Первісна вартість фінансового активу за вирахуванням накопиченої амортизації

Б) Первісна вартість мінус погашення основної суми, плюс/мінус накопичена амортизація дисконту/премії з використанням методу ефективної ставки відсотка, мінус збиток від знецінення

В) Ринкова вартість фінансового активу на дату балансу

Г) Номінальна вартість фінансового активу

9. Як класифікується дебіторська заборгованість за строками погашення у звіті про фінансовий стан?

А) На забезпечену та незабезпечену

Б) На поточну та довгострокову

В) На торговельну та нефінансову

Г) На внутрішню та зовнішню

10. За якою вартістю первісно визнається торговельна дебіторська заборгованість згідно з МСФЗ 9?
- А) За номінальною вартістю рахунку-фактури
 - Б) За справедливою вартістю, яка зазвичай дорівнює ціні операції згідно з МСФЗ 15; для короткострокової заборгованості – за сумою рахунку-фактури
 - В) За дисконтованою теперішньою вартістю майбутніх грошових потоків
 - Г) За собівартістю реалізованих товарів
11. Що означає «валова сума дебіторської заборгованості» та «чиста сума дебіторської заборгованості»?
- А) Валова сума – заборгованість у національній валюті, чиста – в іноземній
 - Б) Валова сума – загальна сума виставлених рахунків; чиста сума – валова сума за вирахуванням резерву сумнівних боргів
 - В) Валова сума включає ПДВ, чиста – без ПДВ
 - Г) Валова сума – сума за договором, чиста – сума після надання знижок
12. Яка різниця між торговельною знижкою (trade discount) та знижкою за дострокову оплату (cash discount)?
- А) Торговельна знижка надається лише оптовим покупцям, а знижка за дострокову оплату — роздрібним
 - Б) Торговельна знижка зменшує ціну продажу при виставленні рахунку і не відображається в обліку окремо; знижка за дострокову оплату надається при погашенні заборгованості у визначений короткий строк і відображається окремо
 - В) Обидва види знижок відображаються однаково у фінансовій звітності
 - Г) Торговельна знижка – це відсоток від суми, а знижка за дострокову оплату – фіксована сума
13. Як відображається повернення товарів покупцем у обліку продавця?

- А) Як збільшення витрат на збут
- Б) Як зменшення доходу від реалізації та відновлення запасів (або визнання зобов'язання щодо повернення)
- В) Як збільшення дебіторської заборгованості
- Г) Як зменшення собівартості реалізації

14. Підприємство реалізувало товар на суму 10 000 грн на умовах «2/10, n/30». Що означають ці умови?

- А) Знижка 10% надається при оплаті протягом 2 днів; повна сума підлягає оплаті протягом 30 днів
- Б) Знижка 2% надається при оплаті протягом 10 днів; повна сума підлягає оплаті протягом 30 днів
- В) Повна сума оплачується протягом 10 днів зі знижкою 30%
- Г) Аванс 2% вноситься протягом 10 днів; залишок – протягом 30 днів

15. Який підхід до обліку сумнівної дебіторської заборгованості передбачає МСФЗ 9 замість попередньої моделі «понесених збитків»?

- А) Модель справедливої вартості
- Б) Модель очікуваних кредитних збитків
- В) Модель дисконтованих грошових потоків
- Г) Модель резервування на основі судового рішення

16. Які два методи створення резерву сумнівних боргів застосовуються у світовій практиці?

- А) Прямий метод списання та метод резервування
- Б) Метод відсотка від продажу та метод аналізу дебіторської заборгованості за строками погашення
- В) Касовий метод та метод нарахування
- Г) Метод ФІФО та метод середньозваженої вартості

17. Як відображається у фінансовій звітності створення резерву сумнівних боргів?
- А) Як зменшення власного капіталу
 - Б) Як витрати періоду у звіті про сукупний дохід та зменшення чистої балансової вартості дебіторської заборгованості
 - В) Як збільшення зобов'язань підприємства
 - Г) Як зменшення доходу від реалізації
18. Що відбувається в обліку при фактичному списанні безнадійної дебіторської заборгованості за методом резервування?
- А) Визнаються додаткові витрати у звіті про прибутки і збитки
 - Б) Зменшується резерв сумнівних боргів та одночасно зменшується валова сума дебіторської заборгованості; чиста сума не змінюється
 - В) Зменшується власний капітал підприємства
 - Г) Збільшуються поточні зобов'язання підприємства
19. Що таке «вексель отриманий» (notes receivable) і чим він відрізняється від звичайної торговельної дебіторської заборгованості?
- А) Вексель отриманий — це цінний папір, що засвідчує безумовне зобов'язання платника сплатити визначену суму у встановлений строк; на відміну від рахунків до одержання, він є офіційним борговим інструментом та зазвичай передбачає нарахування відсотків
 - Б) Вексель отриманий відрізняється від дебіторської заборгованості лише тим, що виражений в іноземній валюті
 - В) Вексель отриманий — це виключно довгостроковий фінансовий інструмент
 - Г) Вексель отриманий не підлягає обліку як фінансовий актив
20. Як розраховуються відсотки за векселем отриманим за простою ставкою?
- А) Номінальна вартість × Річна ставка відсотка

- Б) Номінальна вартість \times Річна ставка відсотка \times (Кількість днів / 360 або 365)
- В) Номінальна вартість \times (1 + Ставка відсотка) у степені кількості років
- Г) Справедлива вартість векселя \times Ефективна ставка відсотка

Контрольні питання

1. Розкрийте поняття «грошові кошти» та «еквіваленти грошових коштів» згідно з МСБО 7. Наведіть приклади активів, які відносяться та не відносяться до еквівалентів грошових коштів, та поясніть критерії такої класифікації.
2. Опишіть порядок створення, використання та поповнення фонду дрібних сум. Які внутрішні контрольні процедури мають супроводжувати функціонування цього фонду? Наведіть приклади витрат, що типово фінансуються з фонду дрібних сум.
3. Поясніть методику складання банківської звітності. Які категорії статей можуть спричинити розбіжності між банківською випискою та обліковими даними підприємства?
4. Охарактеризуйте класифікацію фінансових активів згідно з МСФЗ 9. Які три категорії фінансових активів передбачені стандартом і від чого залежить віднесення фінансового активу до тієї чи іншої категорії?
5. Підприємство придбало акції іншої компанії з метою короткострокового інвестування. Поясніть порядок первісного та подальшого визнання цих інвестицій згідно з МСФЗ 9. Як відображаються дивіденди, отримані за цими акціями, та зміни їх справедливої вартості?
6. Розкрийте порядок первісного та подальшого визнання торговельної дебіторської заборгованості. Як впливає наявність значної фінансової складової у договорі на оцінку дебіторської заборгованості?
7. Поясніть різницю між переуступкою (відступленням) дебіторської заборгованості та її факторингом.

8. Порівняйте два методи обліку знижок за дострокову оплату з позиції продавця – метод валової суми та метод чистої суми. Наведіть числовий приклад відображення операцій при кожному методі за умов: реалізація товарів на 50 000 грн, умови оплати 2/10, n/30; покупець скористався знижкою.
9. Розкрийте порядок обліку повернення товарів відповідно до вимог МСФЗ 15. Яке зобов'язання виникає у продавця при визнанні доходу від реалізації, якщо існує ймовірність повернення товарів?
10. Охарактеризуйте модель очікуваних кредитних збитків згідно з МСФЗ 9.
11. Порівняйте два методи оцінки резерву сумнівних боргів: метод відсотка від чистого доходу від реалізації та метод аналізу дебіторської заборгованості за строками непогашення. Які переваги та недоліки притаманні кожному методу?
12. Підприємство списало дебіторську заборгованість покупця на суму 15 000 грн як безнадійну, а через шість місяців покупець частково погасив борг у сумі 8 000 грн. Опишіть порядок відображення цих операцій в обліку при використанні методу резервування та методу прямого списання. Яку суму резерву необхідно відновити?
13. Розкрийте порядок обліку векселів отриманих протягом усього їхнього життєвого циклу: від первісного визнання до погашення. Як нараховуються відсотки за векселем і в якому звітному періоді вони визнаються доходом? Наведіть числовий приклад для векселя номінальною вартістю 100 000 грн під 12% річних строком 90 днів.
14. Поясніть поняття «дисконтування векселя» в банку. Як розраховується сума, що отримує підприємство при дисконтуванні векселя до строку погашення?
15. Охарактеризуйте систему внутрішнього контролю за грошовими коштами та дебіторською заборгованістю. Які ключові контрольні процедури має запровадити підприємство для запобігання шахрайству та помилкам у цих сферах обліку?

Практичні заняття № 11 – 12

Тема 6. ОБЛІК ФІНАНСОВИХ ВКЛАДЕНЬ ТА КОНСОЛІДОВАНА ЗВІТНІСТЬ

- 6.1. Види фінансових вкладень, методика їх оцінки
- 6.2. Облік довгострокових інвестицій у боргові зобов'язання
- 6.3. Облік довгострокових інвестицій у акції
- 6.4. Методика складання консолідованої фінансової звітності

Рекомендована література:

1. Агентство з МСФЗ (АМСФЗ). (2024). *МСФЗ-портал: систематизовані посилання на стандарти.*
https://amsfo.com.ua/msfz_portal/
2. Губачова, О. М., Мельник, С. І. (2012). *Облік у зарубіжних країнах: підручник.* Центр учбової літератури.
<https://westudents.com.ua/knigi/52-oblk-u-zarubjnih-kranah-gubachova-om-.html>
3. Скоробогатова, Н. Є. (2022). *Облік у зарубіжних країнах: навчальний посібник.* КПІ ім. Ігоря Сікорського.
<https://ela.kpi.ua/items/e620e9e0-fe3d-4e34-9e08-865ee507bfbfd>
4. Танасієва, М. М., Ковальчук, Т. М. (2023). *Міжнародні стандарти фінансової звітності: навчальний посібник.* Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича.
https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/7007/Tanasiyeva_2023_Change1.pdf
5. Фоміна, О. В., Семенова, С. М., Ромашко, О. М., Августова, О. О., Головіна, Д. В., Прокопова, О. М., Шушакова, І. К. (2023). *Облік і фінансова звітність за міжнародними стандартами: навчальний посібник* (О. В. Фоміна, Ред.). Державний торговельно-економічний університет. <https://ur.knute.edu.ua/bitstreams/18aaf115-140f-4cb3-a0a8-93b9925f059a/download>

6. International Accounting Standards Board. (2018). *IFRS 10 Consolidated Financial Statements*. IFRS Foundation. <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ifrs-10-consolidated-financial-statements/>
7. Weygandt, J. J., Kimmel, P. D., Kieso, D. E. (2018). *Financial accounting with International Financial Reporting Standards* (4th ed.). Wiley. <https://archive.org/details/financial-accounting-with-international-financial-reporting-standards>

Завдання для розв'язання

Задача 1. Компанія А придбала 75% акцій компанії В за \$165000. На дату придбання В мала заборгованість перед А по довгостроковому векселю на суму \$5000.

Завдання:

Необхідно зробити корегуючі записи та скласти консолідований баланс.

Назва показника	Компанія А	Компанія В	Виключення		Консолідований баланс
			Дт	Кт	
Грошові кошти	17000	11000			
Дебіторська заборгованість	64000	22500			
Запаси	37000	43000			
Векселі до отримання	30000	15000			
Фінансові інвестиції	62000	45000			
Інвестиції у дочірню компанію	165000	-			
Земля	35000	17000			
Будівлі та споруди	180000	117500			
Разом активи	590000	271000			
Кредиторська	55000	38000			

заборгованість					
Векселі до сплати	12000	5000			
Облігації до сплати	30000	18000			
Акціонерний капітал	200000	100000			
Додатковий капітал	40000	50000			
Нерозподілений прибуток	253000	60000			
Частка меншості	-	-			
Разом Зобов'язання та Власний капітал	590000	271000			

Задача 2. 31.03.2025р. компанія «А» придбала 35% простих акцій корпорації «В» за \$160000 (номінальна вартість \$200000), брокерські витрати становлять \$3000.

Сума прибутку, отриманого корпорацією «В» за результатами звітного року, становить \$100000.

25.02.2026р. корпорація «В» оголосила про розподіл прибутку: 40% - на сплату дивідендів; 60% - на подальший розвиток виробництва.

Завдання:

Необхідно відобразити в системі бухгалтерських рахунків та у фінансовій звітності інвестиції корпорації «А» станом на 31.03.2025р., 31.12.2025р., 25.02.2026р.

Задача 3. Підприємство «А» придбало 100 звичайних акцій корпорації «В» за ціною \$620 кожна, брокерські витрати - \$1800. По закінченню звітного року інвестор отримав дивіденди у розмірі \$10,0 на кожную акцію.

Завдання:

Необхідно зробити бухгалтерські проведення для підприємства «Гольф», попередньо виконавши розрахунки.

Задача 4. 01.06.2025р. корпорація «А» придбала 120 облігацій іншої корпорації, які випущені на 8 років. Номінальна вартість \$1000, ціна придбання - \$980, брокерські послуги - \$1100. Умовами випуску облігацій передбачено нарахування 12% річних кожні півроку (30.06 та 31.12). Через рік (02.06.2026р.) всі облігації продано за ринковою ціною:

- а) \$950 кожна;
- б) \$980 кожна;
- в) \$1000 кожна;
- г) \$1050 кожна.

Завдання:

Необхідно зробити бухгалтерські проведення для корпорації «А», попередньо виконавши розрахунки.

Задача 5. 02.01.2025р. корпорація «А» придбала 100 облігацій іншої корпорації, які випущені на 10 років. Номінальна вартість \$800, ціна придбання - \$850, брокерські послуги - \$1200. Умовами випуску облігацій передбачено нарахування 18% річних кожні півроку (30.06 та 31.12).

02.01.2026р. всі облігації продано за ринковою ціною:

- а) \$750 кожна;
- б) \$800 кожна;
- в) \$850 кожна;
- г) \$900 кожна.

Завдання:

Необхідно зробити бухгалтерські проведення для корпорації «Молі», попередньо виконавши розрахунки.

Тести

1. Який стандарт МСФЗ є основним для класифікації та оцінки фінансових активів?
 - А) МСБО 28
 - Б) МСФЗ 9
 - В) МСБО 32
 - Г) МСФЗ 3

2. Які три категорії оцінки фінансових активів передбачені МСФЗ 9?
 - А) Собівартість, переоцінена вартість та справедлива вартість
 - Б) Амортизована собівартість, справедлива вартість через інший сукупний дохід та справедлива вартість через прибуток або збиток
 - В) Історична вартість, ринкова вартість та відновлювальна вартість
 - Г) Номінальна вартість, балансова вартість та ліквідаційна вартість

3. Від яких двох факторів залежить класифікація фінансового активу згідно з МСФЗ 9?
 - А) Від строку обігу та валюти номінування
 - Б) Від бізнес-моделі управління фінансовими активами та характеристик грошових потоків за активом
 - В) Від виду діяльності підприємства та розміру інвестиції
 - Г) Від намірів керівництва та ринкової кон'юнктури

4. Як розраховується амортизація дисконту або премії за довгостроковими борговими інвестиціями із застосуванням методу ефективної ставки відсотка?
 - А) Рівномірно протягом строку обігу облігації
 - Б) Відсотковий дохід за період = Амортизована собівартість на початок × Ефективна ставка відсотка; різниця між нарахованим доходом та купонними виплатами є сумою амортизації дисконту/премії
 - В) Пропорційно до зміни ринкової вартості облігації

Г) На основі номінальної вартості облігації та купонної ставки

5. Підприємство придбало облігації номінальною вартістю 100 000 грн з купонною ставкою 8% за ціною 95 000 грн (з дисконтом). Ефективна ставка відсотка становить 9,5%. Яким буде відсотковий дохід за перший рік та яка сума амортизації дисконту?

А) Дохід 8 000 грн; амортизація дисконту 0 грн

Б) Дохід 9 025 грн; амортизація дисконту 1 025 грн

В) Дохід 9 500 грн; амортизація дисконту 1 500 грн

Г) Дохід 8 000 грн; амортизація дисконту 1 025 грн

6. Який стандарт регулює облік інвестицій в асоційовані підприємства та спільні підприємства?

А) МСФЗ 3

Б) МСФЗ 10

В) МСБО 28

Г) МСБО 27

7. За якої частки участі у голосуючих акціях виникає презумпція суттєвого впливу інвестора на об'єкт інвестування згідно з МСБО 28?

А) Більше 50%

Б) Від 20% до 50%

В) Від 10% до 20%

Г) Будь-яка частка участі

8. Який метод обліку застосовується для інвестицій в асоційовані підприємства у фінансовій звітності інвестора?

А) Метод собівартості

Б) Метод справедливої вартості через прибуток або збиток

В) Метод участі в капіталі

Г) Метод пропорційної консолідації

9. Як змінюється балансова вартість інвестиції при застосуванні методу участі в капіталі, якщо асоційоване підприємство отримало чистий прибуток 500 000 грн, а інвестор володіє 30% акцій?

А) Балансова вартість інвестиції не змінюється

Б) Балансова вартість збільшується на 150 000 грн з одночасним визнанням доходу

В) Балансова вартість збільшується на 500 000 грн

Г) Балансова вартість зменшується на 150 000 грн

10. Як відображаються отримані дивіденди від асоційованого підприємства при застосуванні методу участі в капіталі?

А) Як дохід від інвестицій у звіті про прибутки та збитки

Б) Як зменшення балансової вартості інвестиції

В) Як збільшення резерву переоцінки у власному капіталі

Г) Як збільшення балансової вартості інвестиції

11. Який стандарт МСФЗ регулює облік об'єднань бізнесу?

А) МСБО 27

Б) МСФЗ 10

В) МСФЗ 3

Г) МСБО 28

12. Який єдиний метод обліку об'єднань бізнесу дозволений МСФЗ 3?

А) Метод злиття інтересів

Б) Метод придбання

В) Метод пропорційної консолідації

Г) Метод участі в капіталі

13. Як розраховується гудвіл при об'єднанні бізнесу згідно з МСФЗ 3?

- А) Як різниця між ринковою капіталізацією та балансовою вартістю чистих активів
- Б) Як перевищення суми переданої компенсації та неконтрольованої частки над справедливою вартістю ідентифікованих чистих активів придбаного підприємства
- В) Як різниця між ціною придбання та номінальною вартістю акцій
- Г) Як вартість ділової репутації, визначена незалежним оцінювачем

14. Який порядок подальшого обліку гудвілу встановлений МСФЗ 3 та МСБО 36?

- А) Гудвіл амортизується прямолінійним методом протягом 20 років
- Б) Гудвіл не амортизується, але щорічно тестується на знецінення
- В) Гудвіл амортизується обраним підприємством методом протягом строку корисного використання
- Г) Гудвіл списується одноразово у рік придбання

15. Материнська компанія продала дочірньому підприємству товари на суму 200 000 грн із собівартістю 120 000 грн. На дату консолідації дочірнє підприємство реалізувало стороннім покупцям лише 60% цих товарів. Яка сума нереалізованого внутрішньогрупового прибутку підлягає елімінуванню при консолідації?

- А) 80 000 грн
- Б) 48 000 грн
- В) 32 000 грн
- Г) 20 000 грн

16. Який стандарт МСФЗ встановлює вимоги до консолідованої фінансової звітності?

- А) МСБО 27

- Б) МСБО 28
- В) МСФЗ 10
- Г) МСФЗ 3

17. Яка концепція контролю лежить в основі визначення дочірнього підприємства згідно з МСФЗ 10?

- А) Володіння більше ніж 50% голосуючих акцій
- Б) Інвестор контролює об'єкт інвестування, якщо має повноваження щодо нього, зазнає впливу або має права на змінні результати та здатність використовувати повноваження для впливу на ці результати
- В) Будь-яка участь в капіталі іншого підприємства
- Г) Наявність представника інвестора у раді директорів

18. Які основні коригування здійснюються при складанні консолідованої фінансової звітності?

- А) Лише підсумовування показників материнської та дочірніх компаній
- Б) Елімінування внутрішньогрупових операцій, залишків, нереалізованого прибутку та інвестицій материнської компанії у дочірні
- В) Перерахунок звітності дочірніх підприємств у валюту материнської компанії
- Г) Коригування звітності дочірніх підприємств відповідно до облікової політики материнської компанії

19. Що таке «неконтрольована частка» у консолідованій звітності?

- А) Частка акцій дочірнього підприємства, що перебуває у вільному обігу на біржі
- Б) Частина власного капіталу дочірнього підприємства, що не належить материнській компанії прямо або опосередковано; відображається у власному капіталі консолідованого балансу

- В) Заборгованість дочірнього підприємства перед міноритарними акціонерами
- Г) Інвестиції дочірнього підприємства в інші компанії

20. Який стандарт регулює розкриття інформації про частки участі в інших підприємствах?

- А) МСФЗ 3
- Б) МСБО 28
- В) МСФЗ 12
- Г) МСФЗ 10

Контрольні питання

1. Охарактеризуйте три категорії оцінки фінансових активів згідно з МСФЗ 9.
2. Які якісні та кількісні індикатори свідчать про суттєве погіршення кредитної якості активу?
3. Розкрийте модель очікуваних кредитних збитків згідно з МСФЗ 9 стосовно боргових фінансових інструментів. Охарактеризуйте три стадії знецінення та поясніть, як змінюється база розрахунку резерву при переході між стадіями.
4. Розкрийте поняття «суттєвий вплив» згідно з МСБО 28. Які кількісні та якісні ознаки свідчать про наявність або відсутність суттєвого впливу? Чи може підприємство мати суттєвий вплив за частки участі менше 20% або не мати його за частки понад 20%? Наведіть конкретні приклади.
5. Детально опишіть механізм методу участі в капіталі. Як первісно визнається інвестиція в асоційоване підприємство? Яким чином відображаються прибутки та збитки, дивіденди асоційованого підприємства? Наведіть числовий приклад для інвестиції у розмірі 25% із зазначенням всіх проведень протягом першого року.

6. Поясніть порядок обліку «надлишку вартості придбання» при застосуванні методу участі в капіталі. Як розподіляється різниця між вартістю придбання інвестиції та часткою інвестора у справедливій вартості чистих активів асоційованого підприємства? Яким чином ця різниця впливає на подальше визнання частки прибутку інвестора?
7. Охарактеризуйте метод придбання згідно з МСФЗ 3. Які чотири кроки передбачає цей метод? Поясніть, що вважається «переданою компенсацією» та як оцінюються ідентифіковані активи та зобов'язання придбаного підприємства на дату придбання.
8. Підприємство А придбало 80% акцій підприємства Б за 4 800 000 грн. Справедлива вартість ідентифікованих чистих активів підприємства Б на дату придбання становить 5 000 000 грн. Неконтрольована частка оцінюється за пропорційною часткою чистих активів. Розрахуйте суму гудвілу та визначте вартість неконтрольованої частки.
9. Розкрийте порядок тестування гудвілу на знецінення згідно з МСБО 36. Що таке «одиниця, що генерує грошові потоки»? Як визначається відшкодовувана сума CGU і в яких випадках визнається збиток від знецінення гудвілу? Чому знецінення гудвілу не може бути відновлено?
10. Поясніть концепцію контролю згідно з МСФЗ 10 та її три елементи. Наведіть приклади ситуацій, коли підприємство може контролювати інше підприємство без володіння більшістю голосів. Які підприємства звільняються від обов'язку складати консолідовану фінансову звітність?
11. Опишіть основні процедури консолідації фінансової звітності групи підприємств. Чому необхідно елімінувати внутрішньогрупові операції та залишки? Наведіть приклади внутрішньогрупових операцій, що підлягають елімінуванню, та поясніть порядок елімінування нереалізованого прибутку від продажу запасів у межах групи.
12. Розкрийте порядок відображення неконтрольованої частки (NCI) у консолідованій фінансовій звітності. Де відображається NCI у консолідованому звіті про фінансовий стан та звіті про сукупний дохід?

13. Поясніть порядок консолідації звітності дочірніх підприємств, що ведуть діяльність в іноземній валюті, згідно з МСБО 21. Які курси валют застосовуються для перерахунку активів, зобов'язань, доходів та витрат? Як виникає та де відображається «курсова різниця від перерахунку»?
14. Охарактеризуйте облік спільних угод згідно з МСФЗ 11. Яка різниця між спільними операціями та спільними підприємствами? Які методи обліку застосовуються для кожного виду і чому МСФЗ 11 скасував метод пропорційної консолідації для спільних підприємств?
15. Розкрийте вимоги МСФЗ 12 щодо розкриття інформації про частки участі в інших підприємствах. Яку інформацію підприємство зобов'язане розкривати щодо дочірніх, асоційованих підприємств, спільних угод та неконсолідованих структурованих організацій? Чому ці розкриття є важливими для оцінки ризиків групи компаній користувачами звітності?

Практичні заняття № 13 – 14

Тема 7. РОЗРАХУНКИ З ПЕРСОНАЛОМ

7.1. Види виплат працівникам

7.2. Особливості нарахування та обліку короткострокових виплат працівникам

7.3. Програми участі у прибутку та преміювання

7.4. Виплати після закінчення трудової діяльності

Рекомендована література:

1. Акімова, Н. С., Грінько, А. П., Топоркова, О. В., Наумова, Т. А., Ковалевська, Н. С., Кирильєва, Л. О., Янчев, В. В. (2016). *Облік в зарубіжних країнах: навчальний посібник*. ХДУХТ. https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/10021/1/navch_posib_oblik_u_zarub_krayinah_akimova_ta_in_2016.pdf
2. Міністерство фінансів України. (2024). *Переклад міжнародних стандартів фінансової звітності 2024 року*. <https://mof.gov.ua/uk/arhiv-perekladiv>

3. Скоробогатова, Н. Є. (2022). *Облік у зарубіжних країнах: навчальний посібник*. КПП ім. Ігоря Сікорського. <https://ela.kpi.ua/items/e620e9e0-fe3d-4e34-9e08-865ee507bfbd>
4. Танасієва, М. М., Ковальчук, Т. М. (2023). *Міжнародні стандарти фінансової звітності: навчальний посібник*. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/7007/Tanasiyeva_2023_Change1.pdf
5. Фоміна, О. В., Семенова, С. М., Ромашко, О. М., Августова, О. О., Головіна, Д. В., Прокопова, О. М., Шушакова, І. К. (2023). *Облік і фінансова звітність за міжнародними стандартами: навчальний посібник* (О. В. Фоміна, Ред.). Державний торговельно-економічний університет. <https://ur.knute.edu.ua/bitstreams/18aaf115-140f-4cb3-a0a8-93b9925f059a/download>
6. International Accounting Standards Board. (2023). *IAS 19 Employee Benefits*. IFRS Foundation. <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/publications/html-standards/english/2023/issued/ias19.html>
7. Moore Global. (2024). *IAS 19 Employee Benefits in brief*. <https://www.moore-global.com/services/ifrs/ias-19-employee-benefits/>

Завдання для розв'язання

Задача 1. 30.04.2026р. нараховано заробітну плату персоналу фірми в сумі \$10000, з якої необхідно утримати:

- прибутковий податок – 20 %;
- відрахування на обов'язкове соціальне страхування – 7%.

Завдання:

Необхідно відобразити в системі бухгалтерських рахунків нарахування та виплату заробітної плати працівникам.

Задача 2. Підприємство «Альфа» має 80 працівників. Згідно з колективним договором кожен працівник має право на 24 робочі дні оплачуваної відпустки на рік. Відпустка накопичується та може переноситися на наступний рік, але не більше ніж 12 днів.

Станом на 31 грудня 2025 року:

Середньоденна заробітна плата одного працівника – 1 200 грн

Середній залишок невикористаних відпусток – 7 днів на працівника

Залишок зобов'язання за відпустками на початок року – 420 000 грн

Фактично виплачено компенсацій за відпустки протягом року – 380 000

грн

Завдання:

1. Розрахуйте суму зобов'язання за невикористаними відпустками станом на 31.12.2025.
2. Визначте суму витрат на відпустки, що підлягає визнанню у звітному році.
3. Складіть бухгалтерські проводки для відображення всіх операцій.
4. Вкажіть, у яких статтях фінансової звітності відображається це зобов'язання.

Задача 3. Підприємство «Бета» запровадило програму участі у прибутку: працівники отримують 6% від чистого прибутку за умови відпрацювання повного календарного року. За даними на 31.12.2025:

Прибуток до нарахування виплат працівникам – 3 500 000 грн

Ставка податку на прибуток – 18%

Загальна кількість працівників – 120 осіб

Очікувана плинність кадрів (працівники, що не відпрацюють повний рік) – 10%

Зобов'язання за програмою на початок року – 175 000 грн

Фактично виплачено премій за попередній рік – 168 000 грн

Завдання:

1. Розрахуйте суму зобов'язання за програмою участі у прибутку з урахуванням плинності кадрів
2. Визначте чистий прибуток підприємства після всіх нарахувань
3. Складіть бухгалтерські проведення
4. Проаналізуйте різницю між нарахованим та виплаченим зобов'язанням попереднього року

Тести

1. Який стандарт МСФЗ регулює облік виплат працівникам?
А) МСБО 16
Б) МСБО 19
В) МСФЗ 2
Г) МСБО 37
2. Які чотири категорії виплат працівникам визначені МСБО 19?
А) Основна заробітна плата, премії, соціальні виплати та компенсації
Б) Короткострокові виплати, виплати після закінчення трудової діяльності, інші довгострокові виплати та виплати при звільненні
В) Грошові виплати, негрошові виплати, відстрочені виплати та умовні виплати
Г) Фіксовані виплати, змінні виплати, колективні виплати та індивідуальні виплати
3. Які виплати відносяться до короткострокових згідно з МСБО 19?
А) Виплати, що здійснюються протягом 12 місяців після закінчення річного звітного періоду, в якому працівники надали відповідні послуги

- Б) Виплати, що здійснюються протягом поточного місяця
- В) Виплати, розмір яких не перевищує мінімальної заробітної плати
- Г) Виплати виключно у грошовій формі

4. Що таке виплати на основі акцій і який стандарт їх регулює?

- А) Дивіденди за акціями підприємства; регулюються МСБО 32
- Б) Операції, в яких підприємство отримує товари або послуги як компенсацію за пайові інструменти або грошові виплати, прив'язані до вартості акцій; регулюються МСФЗ 2
- В) Виплати працівникам у формі акцій третіх компаній; регулюються МСФЗ 9
- Г) Будь-які виплати, пов'язані з програмами пенсійного забезпечення; регулюються МСБО 19

5. Яке твердження щодо виплат при звільненні є правильним згідно з МСБО 19?

- А) Виплати при звільненні визнаються лише після фактичного звільнення працівника
- Б) Зобов'язання щодо виплат при звільненні визнається на більш ранню з дат: коли підприємство не може відкликати пропозицію про звільнення або коли визнаються витрати на реструктуризацію
- В) Виплати при звільненні завжди є довгостроковими зобов'язаннями
- Г) Виплати при звільненні не підпадають під сферу застосування МСБО 19

6. Як визнаються короткострокові виплати працівникам згідно з МСБО 19?

- А) Дисконтуються до теперішньої вартості та визнаються як довгострокове зобов'язання
- Б) Визнаються як витрати та зобов'язання у недисконтованій сумі в період надання працівниками послуг

- В) Капіталізуються як частина вартості активів, створених працівниками
- Г) Визнаються лише після фактичної виплати грошових коштів

7. Як відображається нарахована, але не використана працівником оплачувана відпустка у фінансовій звітності?

- А) Як умовне зобов'язання у примітках до звітності
- Б) Як поточне зобов'язання та витрати у звіті про сукупний дохід
- В) Як зменшення власного капіталу підприємства
- Г) Не відображається до моменту фактичного використання відпустки

8. Яка різниця між оплачуваною відпусткою, що накопичується, та такою, що не накопичується?

- А) Відпустка, що накопичується, може переноситися на майбутні періоди та компенсуватися грошима; відпустка, що не накопичується, втрачається, якщо не використана у поточному році
- Б) Відпустка, що накопичується, надається лише керівникам; що не накопичується — рядовим працівникам
- В) Різниця визначається виключно тривалістю відпустки
- Г) Обидва види відпустки відображаються в обліку однаково

9. Підприємство має 50 працівників, кожен з яких має право на 24 дні оплачуваної відпустки на рік. Станом на 31 грудня невикористаний залишок відпусток становить у середньому 5 днів на працівника. Середньоденна заробітна плата — 800 грн. Яке зобов'язання має визнати підприємство?

- А) 240 000 грн
- Б) 960 000 грн
- В) 200 000 грн
- Г) 480 000 грн

10. Яким чином відображаються негрошові виплати працівникам (службовий

автомобіль, житло, медичне страхування) згідно з МСБО 19?

- А) Не визнаються у фінансовій звітності як несуттєві
- Б) Оцінюються за справедливою вартістю та визнаються як витрати на персонал і відповідне зобов'язання або зменшення активу
- В) Відображаються виключно у позабалансових статтях
- Г) Визнаються лише при поданні працівником відповідної заяви

11. За яких умов підприємство визнає зобов'язання щодо програм участі у прибутку та преміювання згідно з МСБО 19?

- А) Лише після затвердження виплат загальними зборами акціонерів
- Б) Якщо підприємство має юридичне або конструктивне зобов'язання здійснити такі виплати і сума може бути надійно оцінена
- В) Виключно після закінчення фінансового року
- Г) Лише якщо програма преміювання закріплена у колективному договорі

12. Як відображається у фінансовій звітності нарахування річної премії працівникам за результатами діяльності підприємства?

- А) Як розподіл прибутку та зменшення нерозподіленого прибутку
- Б) Як витрати звітного періоду та поточне зобов'язання перед працівниками
- В) Як збільшення статутного капіталу
- Г) Не відображається до моменту фактичної виплати

13. Підприємство запровадило програму участі у прибутку: працівники отримують 5% від чистого прибутку за умови відпрацювання повного року. Чистий прибуток до нарахування виплат — 2 000 000 грн. Яка сума зобов'язання підлягає визнанню?

- А) 100 000 грн
- Б) 95 238 грн
- В) 105 000 грн

Г) 90 000 грн

14 Яка різниця між програмою з визначеними внесками та програмою з визначеними виплатами згідно з МСБО 19?

А) Програма з визначеними внесками передбачає фіксовані щомісячні внески; програма з визначеними виплатами — фіксований розмір пенсії незалежно від накопичених коштів

Б) При програмі з визначеними внесками підприємство сплачує фіксовані внески до окремого фонду і не несе подальшого зобов'язання; при програмі з визначеними виплатами підприємство зобов'язане забезпечити визначений рівень виплат і несе актуарний та інвестиційний ризики

В) Програма з визначеними внесками застосовується лише для керівників вищої ланки

Г) Різниця між програмами визначається виключно розміром виплат

15. Як відображаються витрати за програмою з визначеними внесками у звітному періоді?

А) Дисконтуються та визнаються як довгострокове зобов'язання

Б) Визнаються як витрати у недисконтованій сумі внесків, що підлягають сплаті за послуги, надані працівниками у звітному періоді

В) Капіталізуються як частина вартості пенсійного фонду

Г) Визнаються лише після виходу працівника на пенсію

16. Що таке «актуарні припущення» у контексті програм з визначеними виплатами?

А) Внутрішні прогнози підприємства щодо майбутніх доходів

Б) Демографічні припущення (плинність кадрів, смертність) та фінансові припущення (ставка дисконтування, майбутнє зростання заробітної плати), що використовуються для оцінки зобов'язання за визначеними виплатами

В) Припущення аудиторів щодо достовірності пенсійних зобов'язань

Г) Нормативні коефіцієнти, встановлені регулятором пенсійного ринку

17. За якою ставкою дисконтуються зобов'язання за програмами з визначеними виплатами згідно з МСБО 19?

А) За обліковою ставкою центрального банку

Б) За ринковою дохідністю високоякісних корпоративних або державних облігацій на звітну дату

В) За середньозваженою вартістю капіталу підприємства (WACC)

Г) За ставкою, визначеною актуарієм на власний розсуд

18. Що таке «актуарні прибутки та збитки» і де вони відображаються згідно з МСБО 19?

А) Прибутки та збитки від інвестування активів пенсійного фонду; відображаються у прибутку або збитку

Б) Зміни теперішньої вартості зобов'язання за визначеними виплатами внаслідок відхилення фактичних актуарних припущень від очікуваних; визнаються в іншому сукупному доході і не рекласифікуються до прибутку або збитку

В) Різниця між плановими та фактичними внесками до пенсійного фонду; відображаються як витрати

Г) Доходи від управління пенсійними активами; відображаються у складі фінансових доходів

19. Що таке «вартість поточних послуг» у програмі з визначеними виплатами?

А) Фактична сума пенсій, виплачених працівникам у поточному році

Б) Збільшення теперішньої вартості зобов'язання за визначеними виплатами внаслідок послуг, наданих працівниками у поточному звітному році

В) Адміністративні витрати на управління пенсійною програмою

Г) Різниця між ринковою та балансовою вартістю активів пенсійного фонду

20. Як визначається «чисте зобов'язання (актив) за визначеними виплатами» у звіті про фінансовий стан?

- А) Як загальна сума всіх майбутніх пенсійних виплат
- Б) Як різниця між теперішньою вартістю зобов'язання за визначеними виплатами та справедливою вартістю активів програми
- В) Як сума накопичених внесків роботодавця до пенсійного фонду
- Г) Як дисконтована вартість мінімальних гарантованих виплат

Контрольні питання

1. Охарактеризуйте чотири категорії виплат працівникам згідно з МСБО 19. Наведіть по три конкретних приклади виплат для кожної категорії та поясніть, чому така класифікація є важливою для цілей фінансової звітності. Яким чином відрізняється порядок визнання та оцінки виплат різних категорій?
2. Розкрийте сферу застосування МСФЗ 2 «Платіж на основі акцій». Які три типи операцій з виплатами на основі акцій передбачені стандартом? Поясніть різницю між операціями, що розраховуються пайовими інструментами, та операціями, що розраховуються грошовими коштами, з точки зору оцінки та відображення у звітності.
3. Поясніть поняття «конструктивне зобов'язання» щодо виплат працівникам. Чим воно відрізняється від юридичного зобов'язання? Наведіть приклади ситуацій, коли у підприємства виникає конструктивне зобов'язання щодо виплат працівникам навіть за відсутності формального договору.
4. Розкрийте порядок обліку оплачуваних відпусток, що накопичуються. Як розраховується та відображається зобов'язання за невикористаними відпустками на звітну дату? Підприємство має 100 працівників із середньою заробітною платою 25 000 грн на місяць; середній залишок невикористаних відпусток – 8 робочих днів. Розрахуйте суму зобов'язання

та складіть відповідне проведення.

5. Охарактеризуйте порядок обліку лікарняних виплат та інших короткострокових негрошових виплат згідно з МСБО 19. Як впливає на облік той факт, що деякі лікарняні накопичуються, а інші – ні? Як оцінюються та відображаються у звітності такі негрошові пільги, як корпоративний автомобіль або медичне страхування?
6. Поясніть порядок відображення у фінансовій звітності витрат на оплату праці залежно від функціонального призначення: виробничий персонал, персонал збуту, адміністративний персонал. Чому правильний розподіл витрат на персонал за функціями є важливим для аналізу фінансових результатів підприємства?
7. Розкрийте умови визнання зобов'язань за програмами участі у прибутку та преміювання згідно з МСБО 19. Як визначається сума зобов'язання, якщо право на виплату залежить від відпрацювання працівником визначеного строку?
8. Підприємство запровадило програму опціонів на акції для топ-менеджменту: 10 керівників отримують право придбати по 1 000 акцій за ціною 50 грн через 3 роки за умови продовження трудових відносин. Справедлива вартість одного опціону на дату надання – 15 грн. Очікується, що 2 керівники залишать компанію. Розрахуйте суму витрат на виплати на основі акцій за перший рік та складіть відповідне проведення згідно з МСФЗ 2.
9. Детально порівняйте програми з визначеними внесками та програми з визначеними виплатами. На кому лежить актуарний та інвестиційний ризик у кожному випадку? Чому програми з визначеними виплатами є значно складнішими з точки зору обліку та оцінки? Які тенденції спостерігаються у світовій практиці щодо переходу між типами пенсійних програм?
10. Охарактеризуйте компоненти витрат за програмою з визначеними виплатами, що визнаються у звіті про сукупний дохід. Поясніть

економічний зміст кожного компонента: вартість поточних послуг, вартість минулих послуг, відсоткові витрати за зобов'язанням, очікуваний дохід від активів програми та актуарні прибутки/збитки.

11. Підприємство має програму з визначеними виплатами. Станом на початок року: теперішня вартість зобов'язання – 5 000 000 грн, справедлива вартість активів програми – 4 200 000 грн. Протягом року: вартість поточних послуг – 350 000 грн, ставка дисконтування – 8%, внески роботодавця – 400 000 грн, виплачені пенсії – 300 000 грн, актуарний збиток за зобов'язанням – 120 000 грн. Розрахуйте чисте зобов'язання на кінець року та визначте суми, що визнаються у прибутку/збитку.
12. Поясніть поняття «стеля активів» у контексті обліку програм з визначеними виплатами згідно з МСБО 19. У яких ситуаціях виникає обмеження на визнання чистого активу програми? Як впливає застосування стелі активів на відображення у звітності та які додаткові розрахунки необхідно здійснити?
13. Розкрийте порядок обліку скорочення та врегулювання програм з визначеними виплатами згідно з МСБО 19. Яка різниця між скороченням програми та її врегулюванням? Як визначається прибуток або збиток від кожної з цих операцій і в якому періоді він визнається?
14. Охарактеризуйте вимоги до розкриття інформації про виплати працівникам у примітках до фінансової звітності згідно з МСБО 19. Яка інформація є обов'язковою для розкриття щодо програм з визначеними виплатами? Чому детальне розкриття актуарних припущень є важливим для користувачів звітності?
15. Розгляньте практичну ситуацію: підприємство приймає рішення про реструктуризацію, що передбачає скорочення 200 працівників. Частині працівників пропонуються добровільні виплати при звільненні, іншим – примусове звільнення з компенсацією. Поясніть порядок визнання та оцінки зобов'язань щодо виплат при звільненні згідно з МСБО 19. Як такі виплати відображаються у звіті про сукупний дохід і чи можуть вони бути

капіталізовані?

Практичні заняття № 15 – 16

Тема 8. ОБЛІК ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

- 8.1. Поняття, класифікація та оцінка зобов'язань
- 8.2. Облік заборгованості по рахунках постачальників
- 8.3. Облік інших короткострокових зобов'язань
- 8.4. Облік зобов'язань по векселях виданих
- 8.5. Облік довгострокових облігацій
- 8.6. Облік довгострокових орендних зобов'язань

Рекомендована література:

1. Акімова, Н. С., Грінько, А. П., Топоркова, О. В., Наумова, Т. А., Ковалевська, Н. С., Кирильєва, Л. О., Янчев, В. В. (2016). *Облік в зарубіжних країнах: навчальний посібник*. ХДУХТ. https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/10021/1/navch_posib_oblik_u_zarub_krayinah_akimova_ta_in_2016.pdf
2. Губачова, О. М., Мельник, С. І. (2012). *Облік у зарубіжних країнах: підручник*. Центр учбової літератури. <https://westudents.com.ua/knigi/52-oblk-u-zarubjnih-kranah-gubachova-om-.html>
3. Скоробогатова, Н. Є. (2022). *Облік у зарубіжних країнах: навчальний посібник*. КПІ ім. Ігоря Сікорського. <https://ela.kpi.ua/items/e620e9e0-fe3d-4e34-9e08-865ee507bfbf>
4. Танасієва, М. М., Ковальчук, Т. М. (2023). *Міжнародні стандарти фінансової звітності: навчальний посібник*. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/7007/Tanasiyeva_2023_Change1.pdf

5. International Accounting Standards Board. (2019). *IFRS 16 Leases*. IFRS Foundation. <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ifrs-16-leases/>
6. International Accounting Standards Board. (2025). *IAS 37 Provisions, Contingent Liabilities and Contingent Assets*. IFRS Foundation. <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ias-37-provisions-contingent-liabilities-and-contingent-assets/>
7. Weygandt, J. J., Kimmel, P. D., Kieso, D. E. (2018). *Financial accounting with International Financial Reporting Standards* (4th ed.). Wiley. <https://archive.org/details/financial-accounting-with-international-financial-reporting-standards>

Завдання для розв'язання

Задача 1. 01.01.2025р. компанія «А» випустила 100 облігацій номінальною вартістю \$1000 кожна, термін погашення – 10 років, умовами випуску передбачено нарахування 24% річних. Відсотки виплачуються кожні півроку (30.06 та 31.12). Облігації реалізовані за номінальною вартістю.

30.06.2025р. компанія виплатила відсотки по облігаціях.

Після четвертого платіжного періоду облігації викуплено за ціною \$1100.

Завдання:

Відобразити в бухгалтерському обліку компанії «А» операції з випуску облігацій, сплати відсотків 30.06.2025р. та дострокового викупу.

Задача 2. 01.01.2025р. компанія «Б» випустила 200 облігацій номінальною вартістю \$1000 кожна, термін погашення – 8 років, умовами випуску передбачено нарахування 24% річних. Відсотки виплачуються кожні півроку (30.06 та 31.12). Облігації реалізовані за ціною \$1100.

30.06.2025р. компанія виплатила відсотки по облігаціях.

Після третього платіжного періоду облігації викуплено за ціною \$1000.

Завдання:

Відобразити в бухгалтерському обліку компанії «А» операції з випуску облігацій, сплати відсотків 30.06.2023р. та дострокового викупу.

Задача 3. 01.01.2025р. компанія «В» випустила 300 облігацій номінальною вартістю \$1000 кожна, термін погашення – 6 років, умовами випуску передбачено нарахування 20% річних. Відсотки виплачуються кожні півроку (30.06 та 31.12).

Облігації реалізовані по за ціною \$(1000+8) кожна.

30.06.2025р. компанія виплатила відсотки по облігаціях.

Після четвертого платіжного періоду компанія «В» конвертує всі облігації у звичайні акції номіналом \$150 кожна за умови обміну однієї облігації на 5 звичайних акцій.

Завдання:

Відобразити в бухгалтерському обліку компанії «В» операції з випуску облігацій, сплати відсотків 30.06.2025р. та їх конвертації в акції.

Тести

1. Яке визначення зобов'язання наведено в Концептуальній основі МСФЗ?
 - А) Зобов'язання – це будь-яка заборгованість підприємства перед третіми особами
 - Б) Зобов'язання – це теперішній обов'язок підприємства, що виник внаслідок минулих подій, виконання якого, як очікується, призведе до вибуття ресурсів, що втілюють економічні вигоди
 - В) Зобов'язання – це виключно банківські кредити та позики підприємства
 - Г) Зобов'язання – це умовні події, що можуть призвести до витрат у майбутньому

2. За яким критерієм зобов'язання класифікуються як поточні згідно з МСБО 1?

- А) Сума зобов'язання не перевищує 100 000 грн
- Б) Зобов'язання підлягає погашенню протягом 12 місяців після звітної дати або в межах операційного циклу, або утримується для торгових цілей, або підприємство не має безумовного права відстрочити погашення
- В) Зобов'язання виникло у поточному звітному році
- Г) Зобов'язання є грошовим за своєю природою

3. Що таке «забезпечення» згідно з МСБО 37?

- А) Будь-яке зобов'язання підприємства перед кредиторами
- Б) Зобов'язання з невизначеним строком або сумою, що визнається, коли існує теперішній обов'язок внаслідок минулої події, ймовірний відтік ресурсів та можливість надійної оцінки суми
- В) Застава майна підприємства під банківський кредит
- Г) Резервний фонд, створений за рішенням акціонерів

4. Яка різниця між «умовним зобов'язанням» та «забезпеченням» згідно з МСБО 37?

- А) Умовне зобов'язання відображається на балансі, забезпечення – у примітках
- Б) Забезпечення визнається на балансі (ймовірний відтік ресурсів); умовне зобов'язання лише розкривається у примітках (можливий, але не ймовірний відтік) або не розкривається взагалі (малоймовірний відтік)
- В) Різниця визначається виключно сумою зобов'язання
- Г) Умовне зобов'язання завжди є довгостроковим, забезпечення – короткостроковим

5. За якою вартістю первісно визнаються фінансові зобов'язання згідно з МСФЗ 9?

- А) За номінальною вартістю
 - Б) За справедливою вартістю, як правило зменшеною на витрати на проведення операції
 - В) За амортизованою собівартістю
 - Г) За теперішньою вартістю майбутніх грошових потоків
6. Коли визнається кредиторська заборгованість перед постачальником згідно з МСФЗ?
- А) На дату оплати рахунку постачальника
 - Б) На дату переходу контролю над товарами або підписання акту виконаних робіт/послуг
 - В) На дату виставлення рахунку-фактури постачальником
 - Г) На дату укладення договору з постачальником
7. Як відображається у фінансовій звітності кредиторська заборгованість в іноземній валюті на звітну дату згідно з МСБО 21?
- А) За курсом на дату виникнення заборгованості
 - Б) За курсом на звітну дату; курсові різниці визнаються у прибутку або збитку
 - В) За середньорічним курсом іноземної валюти
 - Г) За курсом, зафіксованим у договорі з постачальником
8. Що таке «дисконт від постачальника» і як він відображається в обліку покупця?
- А) Штраф, що сплачується постачальнику за прострочення оплати
 - Б) Знижка, що надається постачальником за дострокову оплату; зменшує вартість придбаних запасів або визнається як фінансовий дохід залежно від обраного методу обліку
 - В) Торговельна знижка, що надається при великих обсягах закупівлі
 - Г) Різниця між ціною договору та ринковою ціною товару

9. Які з наведених статей відносяться до інших поточних зобов'язань у звіті про фінансовий стан?

- А) Довгострокові банківські кредити
- Б) Нараховані витрати, авансові платежі покупців, ПДВ до сплати, поточна частина довгострокового боргу
- В) Забезпечення під судові позови
- Г) Відстрочені податкові зобов'язання

10. Що таке «нараховані витрати» і як вони відрізняються від кредиторської заборгованості?

- А) Нараховані витрати – це прострочена кредиторська заборгованість
- Б) Нараховані витрати виникають, коли послуги отримані, але рахунок ще не виставлений або не оплачений; кредиторська заборгованість виникає при отриманні рахунку від постачальника
- В) Нараховані витрати завжди є довгостроковими зобов'язаннями
- Г) Різниця між ними визначається виключно сумою зобов'язання

11. Як відображаються у фінансовій звітності аванси, отримані від покупців?

- А) Як дохід у звіті про сукупний дохід на дату отримання грошових коштів
- Б) Як поточне зобов'язання у звіті про фінансовий стан до моменту передачі товарів або послуг покупцю
- В) Як збільшення власного капіталу підприємства
- Г) Як довгострокове зобов'язання незалежно від строку виконання

12. Що таке «вексель виданий» і чим він відрізняється від звичайної кредиторської заборгованості?

- А) Вексель виданий – це виключно довгостроковий борговий інструмент
- Б) Вексель виданий – це письмове безумовне зобов'язання сплатити визначену суму у встановлений строк; на відміну від кредиторської

заборгованості, є формальним борговим інструментом і зазвичай передбачає нарахування відсотків

В) Вексель виданий використовується лише у розрахунках з банками

Г) Вексель виданий не підлягає відображенню у фінансовій звітності

13. Підприємство видало вексель номінальною вартістю 500 000 грн під 10% річних строком 180 днів. Яка сума відсотків підлягає нарахуванню за перші 90 днів?

А) 50 000 грн

Б) 25 000 грн

В) 12 500 грн

Г) 5 000 грн

14. Коли облігація розміщується з дисконтом?

А) Коли купонна ставка перевищує ринкову ставку відсотка

Б) Коли ринкова ставка відсотка перевищує купонну ставку; інвестори сплачують менше номінальної вартості

В) Коли підприємство має низький кредитний рейтинг

Г) Коли строк обігу облігації перевищує 10 років

15. Який метод амортизації дисконту або премії за облігаціями вимагається МСФЗ 9?

А) Прямолінійний метод рівномірного списання

Б) Метод ефективної ставки відсотка

В) Метод суми цифр років

Г) Виробничий метод

16. Підприємство випустило облігації номінальною вартістю 1 000 000 грн з купонною ставкою 8% за ціною 950 000 грн. Ефективна ставка відсотка – 9%. Яка сума відсоткових витрат за перший рік та амортизація дисконту?

- А) Витрати 80 000 грн; амортизація 0 грн
- Б) Витрати 85 500 грн; амортизація 5 500 грн
- В) Витрати 90 000 грн; амортизація 10 000 грн
- Г) Витрати 80 000 грн; амортизація 5 000 грн

17. Де відображається поточна частина довгострокового боргу за облігаціями у звіті про фінансовий стан?

- А) У складі довгострокових зобов'язань незалежно від строку погашення
- Б) У складі поточних зобов'язань, якщо погашення очікується протягом 12 місяців після звітної дати
- В) У складі власного капіталу як конвертований борг
- Г) У позабалансових статтях до моменту фактичного погашення

18. Який стандарт МСФЗ регулює облік оренди у орендаря?

- А) МСБО 16
- Б) МСФЗ 16
- В) МСБО 40
- Г) МСБО 17

19. Як орендар відображає договір оренди згідно з МСФЗ 16 (за винятком короткострокової оренди та оренди малоцінних активів)?

- А) Орендні платежі визнаються як витрати рівномірно протягом строку оренди
- Б) Визнається актив у формі права користування та орендне зобов'язання за теперішньою вартістю майбутніх орендних платежів
- В) Орендований актив капіталізується за справедливою вартістю без визнання зобов'язання
- Г) Оренда відображається лише у примітках до фінансової звітності

20. Як розраховується орендне зобов'язання при первісному визнанні згідно з

МСФЗ 16?

- А) Як сума всіх майбутніх орендних платежів без дисконтування
- Б) Як теперішня вартість майбутніх орендних платежів, дисконтована за ставкою, передбаченою договором оренди, або за ставкою додаткового запозичення орендаря
- В) Як справедлива вартість орендованого активу на дату початку оренди
- Г) Як різниця між ринковою вартістю активу та залишковою вартістю на кінець оренди

Контрольні питання

1. Розкрийте поняття зобов'язання згідно з Концептуальною основою МСФЗ та МСБО 37. Охарактеризуйте три обов'язкові елементи зобов'язання: теперішній обов'язок, минула подія та очікуваний відтік ресурсів. Наведіть приклади ситуацій, коли юридичне зобов'язання ще не виникло, але конструктивне зобов'язання вже існує.
2. Порівняйте підходи до класифікації зобов'язань на поточні та непоточні згідно з МСБО 1. Розгляньте особливі випадки: що відбувається з класифікацією довгострокового кредиту, якщо підприємство порушило ковенанти договору? Як впливає на класифікацію наявність угоди про рефінансування, укладеної після звітної дати?
3. Охарактеризуйте критерії визнання забезпечень згідно з МСБО 37. Поясніть різницю між забезпеченням, умовним зобов'язанням та умовним активом. Наведіть приклади кожного виду та вкажіть порядок їх відображення у фінансовій звітності. Яким чином оцінюється сума забезпечення при невизначеності щодо строку або суми зобов'язання?
4. Розкрийте порядок визнання, оцінки та погашення торговельної кредиторської заборгованості згідно з МСФЗ. Як впливає на облік наявність значної фінансової складової у договорі з постачальником?
5. Порівняйте метод валової суми та метод чистої суми обліку знижок від

постачальників. Наведіть числовий приклад відображення операцій кожним методом: придбання товарів на 100 000 грн, умови оплати 3/15, n/45. Розгляньте два сценарії – підприємство скористалося знижкою та не скористалося – і проаналізуйте вплив кожного методу на фінансові результати.

6. Охарактеризуйте склад інших поточних зобов'язань підприємства. Поясніть порядок визнання та оцінки нарахованих витрат на конкретних прикладах: нараховані відсотки, нарахована заробітна плата, нараховані витрати на комунальні послуги. Чому правильне визнання нарахованих витрат є важливим з точки зору принципу відповідності доходів і витрат?
7. Розкрийте порядок обліку авансів, отриманих від покупців, відповідно до вимог МСФЗ 15. Як аванси трансформуються у дохід при виконанні зобов'язань до покупця? Як відображається у звітності ситуація, коли підприємство отримало аванс, але не може виконати зобов'язання та повертає кошти покупцю?
8. Розкрийте порядок обліку векселів виданих протягом усього їх життєвого циклу: від видачі до погашення. Поясніть особливості обліку відсоткового та безвідсоткового векселя. Для безвідсоткового векселя номінальною вартістю 300 000 грн строком 1 рік за ринкової ставки 10% наведіть розрахунок теперішньої вартості та складіть усі необхідні проведення.
9. Підприємство видало вексель постачальнику номінальною вартістю 600000 грн під 12% річних строком 9 місяців в рахунок погашення кредиторської заборгованості. Складіть повну таблицю нарахування відсотків помісячно та визначте загальну суму відсоткових витрат. Як зміниться облік, якщо вексель буде пролонговано на 3 місяці?
10. Детально охарактеризуйте методику обліку облігацій, розміщених з дисконтом та з премією, із застосуванням методу ефективної ставки відсотка. Підприємство випустило облігації номінальною вартістю 2 000 000 грн, купонна ставка – 7%, ефективна ставка – 9%, строк – 3 роки,

виплати відсотків щорічні. Складіть повну таблицю амортизації дисконту та відповідні бухгалтерські проведення за кожен рік.

11. Поясніть порядок обліку дострокового погашення облігацій. Як визначається прибуток або збиток від дострокового викупу облігацій? Підприємство достроково викупило облігації з амортизованою собівартістю 1 850 000 грн за ринковою ціною 1 920 000 грн. Визначте фінансовий результат та складіть відповідне проведення. Де у звітності відображається цей результат?
12. Охарактеризуйте конвертовані облігації як складний фінансовий інструмент. Згідно з МСБО 32, як розподіляється вартість конвертованої облігації між борговою та пайовою складовими при первісному визнанні? Наведіть числовий приклад для облігації номінальною вартістю 1 000 000 грн з купоном 5%, ефективною ставкою 8% та строком 3 роки.
13. Розкрийте методикау первісного та подальшого визнання орендного зобов'язання та активу у формі права користування згідно з МСФЗ 16. Підприємство уклало договір оренди приміщення строком 5 років з річним платежем 240 000 грн (у кінці року), ставка додаткового запозичення – 8%. Розрахуйте первісну вартість орендного зобов'язання та активу, складіть таблицю амортизації зобов'язання та проведення за перший рік.
14. Порівняйте вплив відображення оренди за МСФЗ 16 та за попереднім стандартом МСБО 17 (операційна оренда) на основні фінансові показники підприємства: коефіцієнт заборгованості, рентабельність активів. Чому перехід на МСФЗ 16 суттєво вплинув на звітність компаній з великою кількістю орендованих активів (авіакомпанії, рітейл)?
15. Розгляньте комплексну ситуацію: підприємство має такі зобов'язання на 31.12.2025 – торговельна кредиторська заборгованість 1 200 000 грн, виданий вексель (180 днів, 10%, виданий 01.10.2025) номінальною вартістю 400 000 грн, облігації (номінал 3 000 000 грн, амортизована собівартість 2 850 000 грн, поточна частина – 600 000 грн), орендне

зобов'язання (поточна частина 180 000 грн, довгострокова – 720 000 грн). Складіть розділ зобов'язань звіту про фінансовий стан з розрахунком усіх необхідних нарахувань та поясніть принципи класифікації кожної статті.

Практичні заняття 17 - 18

Тема 9. ОБЛІК КАПІТАЛУ ТА РОЗПОДІЛУ ПРИБУТКІВ

- 9.1. Економічна сутність та класифікація власного капіталу.
- 9.2. Облік капіталу одноосібного власника.
- 9.3. Облік власного капіталу і розподіл прибутку в товариствах.
- 9.4. Облік формування і розподіл прибутку в корпораціях
- 9.5. Облік податку на прибуток та розподілу прибутків корпорації.

Рекомендована література:

1. Губачова, О. М., Мельник, С. І. (2012). *Облік у зарубіжних країнах: підручник.* Центр учбової літератури.
<https://westudents.com.ua/knigi/52-oblk-u-zarubjnih-kranah-gubachova-om-.html>
2. Скоробогатова, Н. Є. (2022). *Облік у зарубіжних країнах: навчальний посібник.* КПІ ім. Ігоря Сікорського.
<https://ela.kpi.ua/items/e620e9e0-fe3d-4e34-9e08-865ee507bfbf>
3. Акімова, Н. С., Грінько, А. П., Топоркова, О. В., Наумова, Т. А., Ковалевська, Н. С., Кирильєва, Л. О., Янчев, В. В. (2016). *Облік в зарубіжних країнах: навчальний посібник.* ХДУХТ.
https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/10021/1/navch_posib_oblik_u_zarub_krayinah_akimova_ta_in_2016.pdf
4. Фоміна, О. В., Семенова, С. М., Ромашко, О. М., Августова, О. О., Головіна, Д. В., Прокопова, О. М., Шушакова, І. К. (2023). *Облік і фінансова звітність за міжнародними стандартами: навчальний посібник* (О. В. Фоміна, Ред.). Державний торговельно-економічний університет. <https://ur.knute.edu.ua/bitstreams/18aaf115-140f-4cb3-a0a8-93b9925f059a/download>

5. International Accounting Standards Board. (2025). *IAS 12 Income Taxes*. IFRS Foundation. <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ias-12-income-taxes/>
6. International Accounting Standards Board. (2011). *IAS 1 Presentation of Financial Statements*. IFRS Foundation. <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ias-1-presentation-of-financial-statements/>
7. International Accounting Standards Board. (2014). *IAS 32 Financial Instruments: Presentation*. IFRS Foundation. <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ias-32-financial-instruments-presentation/>
8. International Accounting Standards Board. (2007). *IFRS 7 Financial Instruments: Disclosures*. IFRS Foundation. <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ifrs-7-financial-instruments-disclosures/>
9. International Accounting Standards Board. (2014). *IFRS 9 Financial Instruments*. IFRS Foundation. <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ifrs-9-financial-instruments/>
10. Needles, B. E., Powers, M., Crosson, S. V. (2013). *Principles of accounting* (12th ed.). Cengage Learning. https://archive.org/details/principlesofacco0000need_e5r9
11. Weygandt, J. J., Kimmel, P. D., Kieso, D. E. (2018). *Financial accounting with International Financial Reporting Standards* (4th ed.). Wiley. <https://archive.org/details/financial-accounting-with-international-financial-reporting-standards>

Завдання для розв'язання

Задача 1. Корпорація випустила 10000 звичайних акцій без номінальної вартості. Для 2000 з них дирекція оголосила вартість \$100 за кожну, фактично вони реалізовані по \$110. Решту 8000 акцій реалізовано без оголошеної вартості по \$115.

Завдання:

Скласти бухгалтерські проведення за операціями корпорації.

Задача 2. Корпорація випустила 20000 звичайних акцій номінальною вартістю \$50, а реалізувала їх по \$52. Через два місяці було здійснено додаткову емісію акцій – 5000шт. оголошеною вартістю \$55, з них:

1000 акцій – оплачена грошовими коштами;

в оплату решти отримано устаткування вартістю \$20000, будівлю вартістю \$150000, програмне забезпечення на суму \$50000.

Завдання:

Скласти бухгалтерські проведення за операціями корпорації.

Задача 3. Корпорація прийняла рішення при викупі 5000 власних акцій номінальною вартістю \$200 кожна. Первісно акції були реалізовані по \$210.

20.04.2025р. акції викуплено по \$180 кожна, плата послуг посередників становить \$600.

24.05.2025р. 1000 акцій, викуплених раніше, реалізовані по \$215.

10.06.2025р. 2000 акцій, викуплених раніше, реалізовані по \$195.

15.07.2025р. решту викуплених власних акцій анульовано.

Завдання:

Скласти бухгалтерські проведення за операціями корпорації, виконавши необхідні розрахунки.

Задача 4. Корпорація випустила та реалізувала 3000 привілейованих конвертованих акцій за номінальною вартістю \$200 кожна. Через рік здійснена конвертація всіх привілейованих акцій в прості за умовами: одна привілейована акція обмінюється на 5 звичайних номінальною вартістю \$35.

Завдання:

Скласти бухгалтерські проведення за операціями корпорації, виконавши необхідні розрахунки.

Задача 5. Рада директорів корпорації «Ромі» 15.02.2026р. оголосила дивіденди. Виплата дивідендів відбудеться звичайними акціями,

виходячи з 20% кількості акцій, що знаходяться в обігу. В обігу знаходиться 20000 звичайних акцій номінальною вартістю \$100 кожна. Ринкова вартість акцій - \$110.

Реєстрація акціонерів відбулася 27.02.2026р.

15.03.2026р. виплачено дивіденди.

Завдання:

Скласти бухгалтерські проведення за операціями корпорації, виконавши необхідні розрахунки.

Тести

1. Як визначається власний капітал у Концептуальній основі МСФЗ?

- А) Власний капітал — це сума всіх активів підприємства
- Б) Власний капітал — це залишкова частка в активах підприємства після вирахування всіх його зобов'язань
- В) Власний капітал — це виключно статутний капітал та нерозподілений прибуток
- Г) Власний капітал — це ринкова вартість підприємства на дату звітності

2. Які складові входять до власного капіталу акціонерного товариства?

- А) Лише статутний капітал та нерозподілений прибуток
- Б) Статутний капітал, додатковий капітал, резервний капітал, нерозподілений прибуток та інші складові сукупного доходу (OCI)
- В) Статутний капітал, довгострокові зобов'язання та нерозподілений прибуток
- Г) Активи підприємства за вирахуванням поточних зобов'язань

3. Що таке «додатковий капітал»?

- А) Прибуток, отриманий понад запланований рівень
- Б) Перевищення ціни емісії акцій над їх номінальною вартістю

- В) Резервний фонд, створений за рішенням загальних зборів акціонерів
- Г) Дооцінка необоротних активів підприємства

4. Які зміни у власному капіталі відображаються в іншому сукупному доході?

- А) Чистий прибуток або збиток звітного року
- Б) Дооцінка основних засобів та нематеріальних активів, актуарні прибутки/збитки за пенсійними програмами, курсові різниці від перерахунку іноземних операцій
- В) Дивіденди, оголошені акціонерам
- Г) Внески засновників до статутного капіталу

5. Що означає поняття «балансова вартість акції»?

- А) Ринкова ціна акції на фондовій біржі
- Б) Частка власного капіталу, що припадає на одну звичайну акцію в обігу; розраховується як власний капітал, поділений на кількість акцій в обігу
- В) Номінальна вартість акції, визначена статутом підприємства
- Г) Вартість акції при первинному розміщенні

6. Яка основна особливість обліку капіталу одноосібного власника?

- А) Капітал поділяється на статутний та додатковий у тому самому порядку, що й в акціонерному товаристві
- Б) Весь капітал власника відображається на єдиному рахунку капіталу; вилучення власника зменшують капітал і відображаються на рахунку вилучень
- В) Одноосібний власник зобов'язаний формувати резервний фонд
- Г) Капітал одноосібного власника не відрізняється від зобов'язань підприємства

7. Як впливають особисті вилучення власника на фінансову звітність підприємства?

- А) Визнаються як витрати у звіті про сукупний дохід
- Б) Зменшують власний капітал; відображаються як дебетове сальдо на рахунку вилучень, що закривається на рахунок капіталу в кінці року
- В) Визнаються як позика власнику та відображаються як дебіторська заборгованість
- Г) Не впливають на фінансову звітність підприємства

8. Яким чином закривається рахунок вилучень власника наприкінці звітного року?

- А) Переноситься на рахунок нерозподіленого прибутку
- Б) Закривається шляхом дебетування рахунку капіталу власника та кредитування рахунку вилучень
- В) Переноситься як витрати на наступний рік
- Г) Зараховується в рахунок майбутніх внесків власника

9. Яка ключова особливість формування капіталу партнерства (partnership) порівняно з корпорацією?

- А) У партнерстві капітал формується виключно в грошовій формі
- Б) Кожен партнер має окремий рахунок капіталу; розподіл прибутків і збитків здійснюється згідно з угодою про партнерство
- В) Партнерство зобов'язане випускати акції для залучення капіталу
- Г) Капітал партнерства поділяється на статутний та резервний

10. Які методи розподілу прибутку між партнерами найчастіше передбачаються угодою про партнерство?

- А) Виключно пропорційно до початкового внеску кожного партнера
- Б) Пропорційно до внесків у капітал, з урахуванням відсотка на капітал, винагороди за управління та розподілу залишку у визначеній пропорції

- В) Порівню між усіма партнерами незалежно від внесків
- Г) Пропорційно до кількості відпрацьованих годин кожним партнером

11. Як відображається вступ нового партнера до партнерства шляхом придбання частки у існуючого партнера?

- А) Збільшуються загальні активи та капітал партнерства
- Б) Відбувається перерозподіл капіталу між рахунками партнерів; загальні активи та капітал партнерства не змінюються
- В) Визнається дохід партнерства на суму отриманої компенсації
- Г) Новий партнер визнається як кредитор партнерства

12. Яка різниця між простими та привілейованими акціями?

- А) Прості акції дають право на фіксований дивіденд, привілейовані — на змінний
- Б) Прості акції надають право голосу та право на залишковий дивіденд; привілейовані акції зазвичай мають пріоритет при виплаті дивідендів та при ліквідації, але можуть не мати права голосу
- В) Різниця між ними визначається виключно номінальною вартістю
- Г) Привілейовані акції завжди конвертуються у прості акції після 5 років

13. Що таке «власні викуплені акції» і як вони відображаються у звітності?

- А) Акції, що перебувають у власності дочірніх підприємств
- Б) Акції, що були випущені та повторно викуплені корпорацією; відображаються як зменшення власного капіталу, а не як актив
- В) Акції, зарезервовані для майбутніх випусків
- Г) Акції, що перебувають під заставою за банківськими кредитами

14. Коли визнається зобов'язання щодо виплати дивідендів грошовими коштами?

- А) На дату фактичної виплати дивідендів акціонерам

Б) На дату оголошення дивідендів радою директорів або загальними зборами акціонерів

В) На дату закриття реєстру акціонерів

Г) На дату затвердження річної фінансової звітності

15. Що таке «дивіденди акціями» і як вони впливають на власний капітал?

А) Зменшують загальну суму власного капіталу та призводять до відтоку грошових коштів

Б) Не змінюють загальну суму власного капіталу; відбувається перерозподіл між статтями капіталу – зменшується нерозподілений прибуток та збільшується статутний і додатковий капітал

В) Збільшують загальну суму власного капіталу на суму оголошених дивідендів

Г) Відображаються як витрати у звіті про сукупний дохід

16. Який стандарт МСФЗ регулює облік податку на прибуток?

А) МСБО 12

Б) МСБО 37

В) МСФЗ 9

Г) МСБО 11

7. Що таке «тимчасова різниця» у контексті МСБО 12?

А) Різниця між прибутком поточного та попереднього року

Б) Різниця між балансовою вартістю активу або зобов'язання у фінансовій звітності та його податковою базою

В) Різниця між обліковою та ринковою ставкою податку на прибуток

Г) Різниця між нарахованим та фактично сплаченим податком

18. Коли виникає відстрочене податкове зобов'язання?

А) Коли податкова база активу перевищує його балансову вартість

- Б) Коли балансова вартість активу перевищує його податкову базу, що призведе до оподатковуваних сум у майбутніх періодах
- В) Коли підприємство має податкові збитки попередніх років
- Г) Коли ставка податку на прибуток підвищується

19. Коли виникає відстрочений податковий актив?

- А) Коли балансова вартість активу перевищує його податкову базу
- Б) Коли виникають тимчасові різниці, що підлягають вирахуванню, або невикористані податкові збитки та кредити, щодо яких є ймовірність отримання майбутнього оподаткованого прибутку
- В) Коли підприємство сплачує податок авансом
- Г) Коли ставка податку на прибуток знижується

20. Як розраховується показник «прибуток на акцію» згідно з МСБО 33?

- А) Чистий прибуток, поділений на загальну кількість випущених акцій
- Б) Чистий прибуток або збиток, що належить власникам звичайних акцій, поділений на середньозважену кількість звичайних акцій в обігу протягом року
- В) Операційний прибуток, поділений на кількість акцій на кінець року
- Г) Нерозподілений прибуток, поділений на кількість акціонерів

Контрольні питання

1. Розкрийте економічну сутність власного капіталу згідно з Концептуальною основою МСФЗ. Охарактеризуйте всі складові власного капіталу акціонерного товариства та поясніть їх економічний зміст. Чому власний капітал є залишковою величиною і як це впливає на порядок його відображення у звіті про фінансовий стан?
2. Поясніть зміст та призначення звіту про зміни у власному капіталі згідно з МСБО 1. Які операції збільшують та зменшують власний капітал?

3. Охарактеризуйте концепції збереження капіталу згідно з Концептуальною основою МСФЗ: фінансову та фізичну. Поясніть, як вибір концепції збереження капіталу впливає на визначення прибутку підприємства. У яких галузях та за яких економічних умов доцільно застосовувати фізичну концепцію збереження капіталу?
4. Охарактеризуйте структуру капіталу одноосібного підприємства та порядок його відображення у фінансовій звітності. Підприємець розпочав діяльність з капіталом 500 000 грн, протягом року отримав чистий прибуток 180 000 грн та здійснив особистих вилучень на суму 120 000 грн. Складіть звіт про зміни капіталу власника за рік та відповідні бухгалтерські проведення для всіх операцій.
5. Поясніть принцип «господарської одиниці» стосовно одноосібного підприємства. Чому, незважаючи на те що юридично майно власника та підприємства не розмежоване, в обліку вони розглядаються окремо? Які практичні наслідки має порушення цього принципу для достовірності фінансової звітності?
6. ТОВ «Іваненко та Петренко» має таку угоду про розподіл прибутку: відсоток на капітал – 10% річних, винагорода за управління Іваненку – 60000 грн на рік, залишок розподіляється 60/40. Капітал Іваненка на початок року – 400 000 грн, Петренка – 300 000 грн. Чистий прибуток за рік – 250000 грн. Розрахуйте розподіл прибутку між партнерами, складіть рахунки капіталу кожного партнера та відповідні проводки.
7. Розкрийте порядок відображення в обліку вступу нового партнера до партнерства двома способами: придбання частки у існуючого партнера та внесення активів безпосередньо до партнерства. Поясніть, коли при вступі нового партнера виникає «гудвіл» або «бонус» і як кожен з них відображається на рахунках капіталу партнерів.

8. Опишіть порядок ліквідації партнерства. Які кроки передбачає процедура ліквідації? Як розподіляються збитки від реалізації активів між партнерами, якщо капітал одного з них має дефіцит?
9. Охарактеризуйте порядок формування статутного капіталу акціонерного товариства при первинному розміщенні акцій. Як відображається в обліку емісія акцій за номінальною вартістю, вище номінальної вартості та нижче номінальної вартості? Розгляньте також порядок обліку витрат на емісію акцій відповідно до вимог МСБО 32.
10. Розкрийте порядок обліку операцій із власними викупленими акціями: викуп, анулювання та повторний продаж. Корпорація викупила 10 000 власних акцій за ціною 35 грн при номіналі 10 грн та ціні первинного розміщення 25 грн. Згодом 6 000 акцій продано за 40 грн, 4 000 – за 28 грн. Складіть всі бухгалтерські проводки та поясніть, як ці операції впливають на структуру власного капіталу.
11. Детально охарактеризуйте порядок оголошення та виплати дивідендів трьох видів: грошовими коштами, акціями та майном (property dividends). Для кожного виду вкажіть дату визнання зобов'язання, порядок оцінки та відповідні бухгалтерські проведення. Поясніть, чому дивіденди акціями не змінюють загальну суму власного капіталу, але змінюють його структуру.
12. Розкрийте методологію обліку відстрочених податків згідно з МСБО 12 балансовим методом. Поясніть поняття «податкова база активу» та «податкова база зобов'язання». Наведіть по два приклади виникнення відстроченого податкового зобов'язання та відстроченого податкового активу.
13. Підприємство має такі дані за 20X5 рік: балансова вартість основних засобів – 800 000 грн, податкова база – 600 000 грн; забезпечення під гарантії – 150 000 грн (не визнається для цілей оподаткування); податковий збиток попередніх років – 200 000 грн (ймовірність використання – 70%). Ставка податку – 18%. Розрахуйте відстрочені

податкові зобов'язання та активи, визначте чисту позицію та складіть відповідні проведення.

14. Розкрийте порядок розрахунку базового та розбавленого показника прибутку на акцію згідно з МСБО 33. Корпорація має 500 000 звичайних акцій на початок року; 01.04 випущено додатково 120 000 акцій; 01.10 викуплено 40 000 власних акцій. Розрахуйте середньозважену кількість акцій.
15. Розгляньте комплексну ситуацію: акціонерне товариство за звітний рік отримало чистий прибуток 5 000 000 грн. Загальні збори акціонерів вирішили: 10% спрямувати до резервного фонду, оголосити дивіденди за привілейованими акціями (100 000 акцій \times 5 грн), виплатити дивіденди грошима власникам простих акцій у розмірі 3 грн на акцію (1 200 000 акцій в обігу), залишок залишити нерозподіленим. Розрахуйте розподіл прибутку, складіть всі бухгалтерські проведення та відобразіть зміни у власному капіталі у звіті про зміни капіталу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бухгалтерський облік. Розрахункова робота [Електронний ресурс] : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра за спеціальністю С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини» / Н. Є. Скоробогатова ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 1,53 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2025. – 58 с.
<https://ela.kpi.ua/handle/123456789/79326>
2. Гевлич Л. Л., Гевлич І. Г. Міжнародні стандарти фінансової звітності та аудиту: навчальний посібник. - Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2021. - 128 с.
3. Засадний Б.А., Чубук Д.О. Відмінності концептуальної основи фінансової звітності за МСФЗ та НП(С)БО. Молодий вчений. 2023. № 2 (114). С. 97-101. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-2-114-19>
4. Клевець О. План рахунків МСФЗ (IFRS): відмінності від національних стандартів та приклад складання. Фінансова академія. 2023. URL: <https://finacademy.net/ua/materials/article/plan-schetov-msfo-otlichiya-ot-natsionalnykh-standartov-i-primer-sostavleniya>
5. Лучко М. Р. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності: навч. посіб. / М. Р. Лучко, І. Д. Бенько, С. Р. Яцишин, Н. Г. Мельник. – Тернопіль: ТНЕУ, 2018. – 390 с.
6. Міжнародні стандарти фінансової звітності та Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_010#Text
7. Облік і фінансова звітність за міжнародними стандартами : навч. посіб. / О. В. Фоміна, С. М. Семенова, О. М. Ромашко та ін. / за заг. ред. О. В. Фоміної. – Київ : Держ. торг.-екон. ун-т, 2023. – 244 с.
8. Пархоменко В. М., Малюга Н. М. Облік і фінансова звітність за міжнародними стандартами: навч. посіб. - Київ: Національної академії статистики, обліку та аудиту, 2019. - 120 с.

9. Скоробогатова Н.Є. Облік у зарубіжних країнах : навчальний посібник [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. спеціальності 051 Економіка / Н.Є. Скоробогатова; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 15 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. – 341 с.
10. Скоробогатова, Н. Є. Облік у зарубіжних країнах: збірник задач і тестів [Електронний ресурс] / Скоробогатова Н. Є. ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського. – 2022. – 91с.
11. Скоробогатова, Н. Є. Облік і аудит. Практикум [Електронний ресурс] : навчальний посібник для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент» / Скоробогатова Н. Є. ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 1,93 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського. – 2024. – 109 с. <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/72378>
12. Скоробогатова, Н. Є. Облік і аудит. Конспект лекцій [Електронний ресурс] : навчальний посібник для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальності 073 «Менеджмент» / Скоробогатова Н. Є. ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 2,2 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського. – 2024. – 192с. <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/72377>
13. Скоробогатова, Н. Є. Бухгалтерський облік. Конспект лекцій [Електронний ресурс] : навчальний посібник для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальності 051 «Економіка» [Електронний ресурс] / Скоробогатова Н. Є. ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 1,41 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського. – 2024. – 162 с. <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/67359>
14. Скоробогатова, Н. Є. Бухгалтерський облік. Практикум [Електронний ресурс] : навчальний посібник для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти / Н. Є. Скоробогатова ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. –

Електронні текстові дані (1 файл: 1,35 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського. – 2023. – 114 с. <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/52410>

15. Скоробогатова Н. Є. Адаптація українського законодавства у сфері бухгалтерського обліку та звітності до вимог ЄС / Н. Є. Скоробогатова, А. Д. Кухарук. Економічний вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут". 2018. № 15. С. 36-47. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evntukpi_2018_15_7
16. Скоробогатова, Н. Є. (2022). Принципи оцінювання витрат на розробку об'єктів права інтелектуальної власності в умовах Next Normality та Industry 4.0. С77 Створення, охорона, захист і комерціалізація об'єктів права, 328.
17. Таксономії звітності UA МСФЗ XBRL. Ілюстрований посібник Таксономії МСФЗ 2022 року. URL: <https://bank.gov.ua/ua/about/taxonomy>
18. IFRS Foundation: вебсайт: URL: <https://www.ifrs.org/>
19. International Financial Reporting Standards. Delloitte: вебсайт: URL: <https://www.iasplus.com/en/standards/ifrs>
20. International Accounting Bulletin: вебсайт: URL: <https://www.internationalaccountingbulletin.com/>

ДОДАТКИ

Додаток А

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку
1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»

	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
		01
Підприємство _____	за ЄДРПОУ	
Територія _____	за КОАТУУ	
Організаційно-правова форма господарювання _____	за КОПФГ	
Вид економічної діяльності _____	за КВЕД	
Середня кількість працівників ¹ _____		
Адреса, телефон _____		
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знаку (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)		
Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):		
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку		
за міжнародними стандартами фінансової звітності		

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

на _____ 20__ р.

Форма № 1 Код за
ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002		
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010		
первісна вартість	1011		
знос	1012		
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції:	1030		

які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств			
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095		
II. Оборотні активи			
Запаси	1100		
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125		
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155		
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165		
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195		
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1300		
Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400		
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420		
Неоплачений капітал	1425	()	()
Вилучений капітал	1430	()	()
Усього за розділом I	1495		
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595		

III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615		
розрахунками з бюджетом	1620		
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625		
розрахунками з оплати праці	1630		
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690		
Усього за розділом III	1695		
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900		

Керівник
Головний бухгалтер

Підприємство _____
(найменування)

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

КОДИ	
	01

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за _____ 20__ р.

Форма № 2 Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	()	()
Валовий:			
прибуток	2090		
збиток	2095	()	()
Інші операційні доходи	2120		
Адміністративні витрати	2130	()	()

Витрати на збут	2150	()	()
Інші операційні витрати	2180	()	()
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190		
збиток	2195	()	()
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240		
Фінансові витрати	2250	()	()
Втрати від участі в капіталі	2255	()	()
Інші витрати	2270	()	()
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290		
збиток	2295	()	()
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300		
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350		
збиток	2355	()	()

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465		

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500		
Витрати на оплату праці	2505		

Відрахування на соціальні заходи	2510		
Амортизація	2515		
Інші операційні витрати	2520		
Разом	2550		

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Керівник
Головний бухгалтер

Підприємство _____ Дата (рік, місяць, число) _____ за
ЄДРП
ОУ
(найменування)

КОДИ	
	01

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом) за 20__ р.

Форма № 3 Код за ДКУД 1801004

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000		
Повернення податків і зборів	3005		
у тому числі податку на додану вартість	3006		
Цільового фінансування	3010		
Інші надходження	3095		
Витрачання на оплату:	3100	()	

Товарів (робіт, послуг)			()
Праці	3105	()	()
Відрахувань на соціальні заходи	3110	()	()
Зобов'язань з податків і зборів	3115	()	()
Інші витрачання	3190	()	()
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195		
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	3200		
необоротних активів	3205		
Надходження від отриманих: відсотків	3215		
дивідендів	3220		
Надходження від деривативів	3225		
Інші надходження	3250		
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	()	()
необоротних активів	3260	()	()
Виплати за деривативами	3270	()	()
Інші платежі	3290	()	()
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295		
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від: Власного капіталу	3300		
Отримання позик	3305		
Інші надходження	3340		
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	()	()
Погашення позик	3350		
Сплату дивідендів	3355	()	()
Інші платежі	3390	()	()
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395		
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400		
Залишок коштів на початок року	3405		
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410		
Залишок коштів на кінець року	3415		

Керівник
Головний бухгалтер

Підприємство _____ Дата (рік, місяць, число) _____ за ЄДРПОУ _____

КОДИ	
	01

(найменування)

Звіт про рух грошових коштів (за непрямим методом)

за 20__ р.

Форма Код за 1801006
№ 3-н ДКУД

Стаття	Код рядка	За звітний період		За аналогічний період попереднього року	
		надходження	видаток	надходження	видаток
1	2	3	4	5	6
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності					
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	3500				
Коригування на:					
амортизацію необоротних активів	3505		X		X
збільшення (зменшення) забезпечень	3510				
збиток (прибуток) від нереалізованих курсових різниць	3515				
збиток (прибуток) від неопераційної діяльності та інших негрошових операцій	3520				
Зменшення (збільшення) оборотних активів	3550				
Збільшення (зменшення) поточних зобов'язань	3560				
Грошові кошти від операційної діяльності	3570				
Сплачений податок на прибуток	3580	X		X	
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195				
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності					
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	3200		X		X
необоротних активів	3205		X		X
Надходження від отриманих: відсотків	3215		X		X
дивідендів	3220		X		X
Надходження від деривативів	3225		X		X
Інші надходження	3250		X		X

року									
Коригування: Зміна облікової політики	4005								
Виправлення помилки	4010								
Інші зміни	4090								
Скоригований залишок на початок року	4095								
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	4100								
Інший сукупний дохід за звітний період	4110								
Розподіл прибутку: Виплати власникам (дивіденди)	4200								
Спрямування прибутку до зареєстрованого капіталу	4205								
Відрахування до резервного капіталу	4210								
Внески учасників: Внески до капіталу	4240								
Погашення заборгованості з капіталу	4245								
Вилучення капіталу: Викуп акцій (часток)	4260								
Перепродаж	4265								

викуплених акцій (часток)									
Анулювання викуплених акцій (часток)	4270								
Вилучення частки в капіталі	4275								
Інші зміни в капіталі	4290								
Разом змін у капіталі	4295								
Залишок на кінець року	4300								

Додаток Б

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства фінансів України

30.11.99 № 291

(у редакції наказу Міністерства фінансів України
від 09.12.2011 № 1591)

Зареєстровано

в Міністерстві юстиції України

28 грудня 2011 р. за № 1557/20295

План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій

Синтетичні рахунки		Сфера застосування
Код	Назва	
1	2	3
Клас 1. Необоротні активи		
10	Основні засоби	Усі види діяльності
11	Інші необоротні матеріальні активи	Усі види діяльності
12	Нематеріальні активи	Усі види діяльності
13	Знос (амортизація) необоротних активів	Усі види діяльності
14	Довгострокові фінансові інвестиції	Усі види діяльності
15	Капітальні інвестиції	Усі види діяльності
16	Довгострокові біологічні активи	Сільськогосподарські підприємства, підприємства інших галузей, що здійснюють сільськогосподарську діяльність
17	Відстрочені податкові активи	Усі види діяльності
18	Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи	Усі види діяльності
19	Гудвіл	Усі види діяльності
Клас 2. Запаси		
20	Виробничі запаси	Усі види діяльності
21	Поточні біологічні активи	Сільськогосподарські підприємства, підприємства інших галузей, що здійснюють сільськогосподарську діяльність
22	Малоцінні та	Усі види діяльності

	швидкозношувані предмети	
23	Виробництво ¹	Усі види діяльності
24	Брак у виробництві	Галузі матеріального виробництва
25	Напівфабрикати	Промисловість
26	Готова продукція	Промисловість, сільське господарство та ін.
27	Продукція сільськогосподарського виробництва	Сільське господарство, підприємства інших галузей з підсобним сільськогосподарським виробництвом
28	Товари	Усі види діяльності
Клас 3. Кошти, розрахунки та інші активи		
30	Каса	Усі види діяльності
31	Рахунки в банках	Усі види діяльності
33	Інші кошти	Усі види діяльності
34	Короткострокові векселі одержані	Усі види діяльності
35	Поточні фінансові інвестиції	Усі види діяльності
36	Розрахунки з покупцями та замовниками	Усі види діяльності
37	Розрахунки з різними дебіторами	Усі види діяльності
38	Резерв сумнівних боргів	Усі види діяльності
39	Витрати майбутніх періодів	Усі види діяльності
Клас 4. Власний капітал та забезпечення зобов'язань		
40	Статутний капітал	Усі види діяльності
41	Пайовий капітал	Кооперативні організації, кредитні спілки
42	Додатковий капітал	Усі види діяльності
43	Резервний капітал	Усі види діяльності
44	Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)	Усі види діяльності
45	Вилучений капітал	Усі види діяльності
46	Неоплачений капітал	Усі види діяльності
47	Забезпечення майбутніх витрат і платежів	Усі види діяльності
48	Цільове фінансування і цільові надходження ²	Усі види діяльності
49	Страхові резерви	Страхова діяльність
Клас 5. Довгострокові зобов'язання		
50	Довгострокові позики	Усі види діяльності
51	Довгострокові векселі видані	Усі види діяльності
52	Довгострокові зобов'язання	Усі види діяльності

	за облігаціями	
53	Довгострокові зобов'язання з оренди	Усі види діяльності
54	Відстрочені податкові зобов'язання	Усі види діяльності
55	Інші довгострокові зобов'язання	Усі види діяльності
Клас 6. Поточні зобов'язання		
60	Короткострокові позики	Усі види діяльності
61	Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	Усі види діяльності
62	Короткострокові векселі видані	Усі види діяльності
63	Розрахунки з постачальниками та підрядниками	Усі види діяльності
64	Розрахунки за податками й платежами	Усі види діяльності
65	Розрахунки за страхування	Усі види діяльності
66	Розрахунки за виплатами працівникам	Усі види діяльності
67	Розрахунки з учасниками	Усі види діяльності
68	Розрахунки за іншими операціями	Усі види діяльності
69	Доходи майбутніх періодів	Усі види діяльності
Клас 7. Доходи і результати діяльності		
70	Доходи від реалізації ³	Усі види діяльності
71	Інший операційний дохід	Усі види діяльності
72	Дохід від участі в капіталі	Усі види діяльності
73	Інші фінансові доходи	Усі види діяльності
74	Інші доходи	Усі види діяльності
75	Надзвичайні доходи	Усі види діяльності
76	Страхові платежі	Страхова діяльність
79	Фінансові результати	Усі види діяльності
Клас 8. Витрати за елементами		
80	Матеріальні витрати	Усі види діяльності
81	Витрати на оплату праці	Усі види діяльності
82	Відрахування на соціальні заходи	Усі види діяльності
83	Амортизація	Усі види діяльності
84	Інші операційні витрати	Усі види діяльності
85	Інші затрати	Усі види діяльності
Клас 9. Витрати діяльності		

90	Собівартість реалізації	Усі види діяльності
91	Загальновиробничі витрати	Усі види діяльності
92	Адміністративні витрати	Усі види діяльності
93	Витрати на збут	Усі види діяльності
94	Інші витрати операційної діяльності	Усі види діяльності
95	Фінансові витрати	Усі види діяльності
96	Втрати від участі в капіталі	Усі види діяльності
97	Інші витрати	Усі види діяльності
98	Податок на прибуток	Усі види діяльності
99	Надзвичайні витрати	Усі види діяльності
Клас 0. Позабалансові рахунки		
01	Орендовані необоротні активи	Усі види діяльності
02	Активи на відповідальному зберіганні	Усі види діяльності
03	Контрактні зобов'язання	Усі види діяльності
04	Непередбачені активи й зобов'язання	Усі види діяльності
05	Гарантії та забезпечення надані	Усі види діяльності
06	Гарантії та забезпечення отримані	Усі види діяльності
07	Списані активи	Усі види діяльності
08	Бланки суворого обліку	Усі види діяльності
09	Амортизаційні відрахування	Усі види діяльності

¹ Підприємствами, які здійснюють виробництво, транспортування, постачання теплової енергії та надають послуги з централізованого водопостачання та водовідведення та ведуть окремий облік витрат за кожним видом діяльності, що підлягає ліцензуванню, мають бути виділені окремі субрахунки.

² Мають бути виділені окремі субрахунки, на яких ведеться облік вивільнених від оподаткування коштів у зв'язку з наданням пільг з податку на прибуток та їх використання на реалізацію заходів цільового призначення відповідно до законодавства, а також облік надходження та використання платниками податку на додану вартість коштів благодійної допомоги, яка відповідно до законодавства звільняється від оподаткування податком на додану вартість.

³ Підприємствами, які здійснюють виробництво, транспортування, постачання теплової енергії та надають послуги з централізованого водопостачання та водовідведення та ведуть окремий облік доходів за кожним видом діяльності, що підлягає ліцензуванню, мають бути виділені окремі субрахунки.